

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Sərhədimizdə
daha bir
qorxulu
virus
yazısı səh.15-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 22 yanvar 2025-ci il Çərşənbə № 11 (8621) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

USAID-in ölkəmizdəki fəaliyyətinə nöqtə

ABŞ təşkilatı getmək istəmir və hökumətlə yeni danışıqlar gözləyir-ekspertlər nə deyir?

yazısı səh.7-də

Sərhədlərin müəyyənləşməsi şimaldan başlayır - Təvəşdə təlaş

yazısı səh.4-də

İranda Azərbaycan əleyhinə kitab təqdimatı

yazısı səh.6-da

Moskvada imzalanan sazişdə 12-ci bənd

yazısı səh.8-də

Rus sektorunda "Azərbaycan tarixi" nə etiraz - təfərrüat

yazısı səh.12-də

Bakıda milyon manatlıq torpaqları alanlar kimlərdir?

yazısı səh.2-də

Separatçıların məhkəməsi davam edir

yazısı səh.11-də

Qonşuluqda "inqilab söhbətləri..."

yazısı səh.13-də

Dünya İqtisadi Forumu - əsas müzakirələr

yazısı səh.10-da

Kartdan pul oğurluğu - günahkar kimdir?

yazısı səh.10-da

Əli Kərimin oğlunun müsadirə edilən pulları qaytarıldı

yazısı səh.3-də

Çin maşınlarının da "kitayski"si olur

yazısı səh.14-də

TRAMPIN AĞ EVƏ QAYIDIŞI - BAKIYA FƏRQLİ SİYASƏT GÖZLƏNTİSİ

Amerikalı politoloq hesab edir ki, yeni prezidentin Azərbaycanla bağlı "spesifik, düşünülmüş və pragmatik siyasəti var" - deputat və təhlilçinin rəyləri yazısı səh.9-da

Rusiya mediasında anti-Azərbaycan isterikası - FTX-nin rolu

AzTV-nin rəhbəri müəllif proqramında Rusiyanın davranışlarını sərt tənqid etdi; qarayaxma kampaniyasının arxasında dayanan güc... yazısı səh.5-də

İranda Fərid Səfərlini indi qaytarmasının səbəbi

yazısı səh.3-də

Qorbaçovun "Nobel"ini necə geri almalı?

yazısı səh.6-da

Zurabishvili ermənilərə "dayı" deməyə başladı

yazısı səh.13-də

İlham Əliyev Davosda Latviya və İraq prezidentləri ilə görüşüb

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 21-də Davosda qarşı tərəfin müraciəti əsasında Latviya prezidenti Edgars Rinkeviçslə görüşüb.

Edgars Rinkeviçs dövlətimizin başçısı ilə bundan əvvəlki görüşlərini məmnunluqla xatırladı. Latviya prezidenti görüşün ikitərəfli əlaqələrin müzakirəsi üçün yaxşı imkan yaratdığını deyib.

Edgars Rinkeviçs təyyarə qəzasında həlak olanlarla bağlı Azərbaycan Prezidentinə başsağlığı verib. Dövlətimizin başçısı başsağlığına görə minnətdarlığını bildirib. Prezident İlham Əliyev də öz növbəsində görüşün əməkdaşlığımızın perspektivlərinin müzakirəsi baxımından önəmini vurğulayıb.

İlham Əliyev yanvarın 21-də Davosda qarşı tərəfin müraciəti əsasında İraq prezidenti Əbdülməttib Camal Rəşidlə görüşüb.

Prezident yanvarın 21-də Davosda qarşı tərəfin müraciəti əsasında "The Goldman Sachs Group Inc." şirkətinin global məsələlər üzrə prezidenti Cared Kohenlə də görüşüb.

İmişlidə dəhşətli qəzaya səbəb olan gənc tutuldu

Yanvarın 18-də, İmişli şəhəri ərazisində "Mercedes-Benz" markalı fərdi nəqliyyat vasitəsi və "BMW" markalı Dövlət Yol Polisi avtomobilinin iştirakı ilə ölümle nəticələnən yol-nəqliyyat hadisəsinin baş verməsi faktı ilə bağlı İmişli Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaq aparılır.

Bu barədə Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, ilkin istintaq tədbirləri ilə İmişli rayon sakini, 2008-ci il təvəllüdlü Bəylər Bayramlının qohumuna məxsus olan "Mercedes Benz 190" markalı, 30-BH-904 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobili talama məqsədi olmadan qanunsuz ələ keçirməklə qaçıraraq, nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququ olmadan idarə edib yol hərəkəti qaydalarını pozaraq ehtiyatsızlıqdan iki şəxsin ölümünə, bir şəxsin isə sağlamlığına ağır zərər vurulmasına səbəb olmasına və idarə etdiyi avtomobili qəzanın baş verdiyi yerdə saxlayaraq yol-nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Bəylər Bayramlı Cinayət Məcəlləsinin 185.1 (talama məqsədi olmadan qanunsuz olaraq avtomobil ələ keçirmə), 263-1.4 (yol hərəkəti və ya nəqliyyat vasitələrinin istismarı qaydalarını nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququ olmayan şəxs tərəfindən pozma ehtiyatsızlıqdan iki şəxsin ölümünə səbəb olduqda) və 264-cü (yol nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçma) maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində olunub, müstəntiqin vəsatəti və ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında İmişli Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Paytaxtda iki qadını maşın vurub öldürdü

Bakıda iki piyadanın ölümü ilə nəticələnən yol qəzası baş verib.

Hadisələrdən biri Xəzər rayonu Qala-Pirallahı yolunda qeydə alınıb. Belə ki, Ənvər Əliyev idarə etdiyi "Chevrolet" markalı avtomobillə İlham Əliyev qızı Ağayevanı vurub. Ağır xəsarətlər alan qadın vəfat edib.

Oxşar hadisə Xəzər rayonu Buzovna qəsəbəsi Zağulba şosesində də qeydə alınıb.

Samid İslamov idarə etdiyi "Kia Sorento" markalı avtomobillə İsmaylova Zöhrə Faiq qızını vurub. Piyada hadisə yerində vəfat edib.

Bakıda milyon manatlıq torpaqları alanlar kimlərdir?

Paytaxt ərazisində son illər sürətlə qiyməti artan daşınmaz əmlak növlərindən biri də torpaqlardır. Hazırda Bakının mərkəzi rayonlarında torpaq sahələrinin sayı və ölçüsü xeyli məhdud olsa da, bazarda təkliflər hələ də qalmaqdadır.

Yenisabah.az paytaxtın mərkəzi rayonlarında təklif edilən torpaq qiymətlərini araşdırıb. Araşdırma Bakının Səbayel, Nəsimi, Nərimanov, Xətai və Yasamal rayonlarını əhatə edib.

Maraqlıdır ki, ötən ildən fərqli olaraq, artıq bu sahədə liderliyi Nəsimi və Nərimanov deyil, Səbayel rayonu əlində saxlayır. Hazırkı vəziyyətdə elan saytlarında ən yüksək qiymətə təklif olunan torpaq sahələri məhz Səbayel rayonu ərazisindədir.

Rayonun Badamdar qəsəbəsi ərazisində 20 sot torpaq

sahəsi 1 milyon 400 min manat, Bayıl qəsəbəsində 31 sot torpaq sahəsi 6 milyon 500 min manat, Şıxovda isə 80 sot ərazi 4 milyon 800 min manata satışa çıxarılıb.

Nərimanov rayonu ərazisində də torpaq qiymətləri sözüən əsl mənasında əl yandırır. Rayon ərazisində satışa təklif olunan 13 sot torpaq sahəsi 1 milyon 690 min manat, "Gənclik" metrostansiyası yaxınlığında yerləşən 21 sot torpaq sahəsi isə 3 milyon 500 min manata satılır.

Torpağın 1 sot dəyəri baxımından növbəti pillələri Nəsimi, Xətai və Yasamal rayonları tutur. Burada torpağın 1 sotunun qiyməti ən az 50-100 min manat arasında təklif edilir.

Əlaqə saxladığımız realtorlar deyir ki, sözügedən torpaq sahələrini adətən iş adamları və yaxud MTK-lar alır. Bu cür torpaq sahələri vahid ərazi formasında satılır və müəyyən hissənin ayrıca alışı mümkün deyil.

Onların sözlərinə görə, bu cür torpaq sahələrində hansısa fərdi yaşayış evinin tikintisi etmək olar ki, müşahidə edilmir. Realtorlar ötən ilə nisbətən bu il paytaxt ərazisində torpaqların həm azalacağını, həm də bahalaşacağını bildirib.

Həcc ziyarətinin qiyməti 10 min manat oldu

5750 ABŞ dolları (9 775 AZN) idi.

Azərbaycanlı zəvvarlar üçün 2025-ci ildə Həcc ziyarətinin qiymətləri məlum olub. Bununla bağlı Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi (QMI) məlumat yayıb. Bildirilib ki, bir nəfər üçün ziyarət paketinin qiyməti 5 950 ABŞ dolları (10 115 manat) təşkil edir. Ötən il isə bu məbləğ

Bakıda Fransa müstəmləkəsi ilə bağlı beynəlxalq konfrans

Bakıda Fransanın müstəmləkəçiliyi altında olan Reyunyon adasına həsr olunmuş "Reyunyonun müstəqilliyi: Fransanın müstəmləkə mirasına və suverenlik yoluna baxış" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib.

APA-nın məlumatına görə, Bakı Təşəbbüs Qrupunun təşkilatçılığı ilə baş tutan tədbirdə müstəqillik uğrunda mübarizə aparan Reyunyon xalqının təmsilçiləri, habelə müstəmləkəçilik əleyhinə fəaliyyət göstərən təşkilatların rəhbərləri, hüquq müdafiəçiləri, qeyri-hökumət təşkilatlarının rəhbərləri, dekolonizasiya üzrə ekspertlər və tədqiqatçılar iştirak edib.

Konfransda Reyunyon xalqının öz müqəddəratını təyin etmək hüququnun tanınmasının aidiyyəti beynəlxalq təşkilatların gündəliyinə çıxarılması istiqamətində görülən işlər və bu xüsusda beynəlxalq hüquqi mexanizmlər müzakirə olunub.

Qeyd edək ki, Reyunyon adası 1500-cü illərin əvvəllərində portuqaliyalı səyyahlar tərəfindən kəşf edilib. Ada 1642-ci ildə XIV Lüdovikin dövründə fransızlar tərəfindən ələ keçirilib və Burbon adası adlandırılıb. Üç il sonra isə ilk daimi koloniya qurulub.

Bu tədbir Reyunyon xalqının öz gələcəyini müstəqil şəkildə müəyyən etməsi üçün beynəlxalq dəstəyin vacibliyinə dair çağırış platforması rolunu oynayacaq.

Xankəndidə Quru Qoşunlarının əməliyyat müşavirəsi

Yanvarın 21-də müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun rəhbərliyi ilə Quru Qoşunlarının əməliyyat müşavirəsi keçirilib.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Xankəndi şəhərində keçirilən müşavirədə nazir müavirləri, qoşun (qüvvə) növü komandanları, baş idarə, idarə, xidmət reisləri, Quru Qoşunlarının qərarqahı və birlik komandirləri iştirak ediblər.

Tədbirdə Azərbaycan-Ermənistan şərti sərhədində mövcud əməliyyat şəraiti, hərbi hissələrin döyüş hazırlığı üzrə tədbirlər və hərbi intizamın vəziyyəti təhlil edilib.

General-polkovnik Z.Həsənov hərbi hissələrin xidməti-döyüş fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, ayıq-sayıqlığın artırılması, eləcə də qarşıda duran tapşırıqların dəqiq və vaxtında icra olunması barədə müvafiq göstərişlər verib.

Müşavirədə çətin relyefli, yüksək dağlıq ərazilərdə döyüş növbətçiliyi aparan bölmələrin bütün növ təminatlarına və şəxsi heyətin mənəvi-psixoloji hazırlığının yüksəldilməsinə xüsusi diqqət yetirilməsinin vacibliyi vurğulanıb.

AZAL-ın təyyarəsinin düşdüyü yerdən bahalı sırğa tapıldı

Qazaxıstanın Astana şəhərində yaşayan blogger Aygül Berdigalievanın paylaşdığı görüntülər çox təsirlidir. Blogger paylaşdığı videoda xəbər verir ki, Aktauda AZAL-ın təyyarəsi qəzaya düşdükdən sonra sağ qalan qadın sənişinlərdən biri deyib ki, qiymətli sırğa itirib, onu tapmaq istəyirdi.

Xanım blogger bu barədə belə deyib: "Mən ona söz verdim ki, gəldim hadisə yerinə və bu sırğanı tapdım. Məndədir, yalnız o vaxt təqdim edəcəm ki, bu bahalı əşyanın ona məxsus olduğunu sübut etsin. Onunla heç olmasa bir fotosunu təqdim eləsin".

İranda həbs edilən azərbaycanlı tələbə Fərid Səfərli azad edilib və Azərbaycana qayıtlılıb. O, tibbi müayinədən keçdikdən sonra ailəsinə qovuşub.

Yada salaq ki, Azərbaycan vətəndaşı, Almaniyanın Yena Universitetinin tələbəsi Fərid Səfərli 2023-cü il fevralın 20-də İrana səfərə gedib. Martin 4-dən etibarən onunla əlaqə kəsilib. Sonradan onun həbs olunması barədə məlumatlar yayılıb.

Fərid Səfərli qarşılıqlı prosedur çərçivəsində qayıtlılıb.

Musavat.com xəbər verir ki, Facebook səhifələrində müəyyən xarici dairələr tərəfindən idarə olunan trol ordu-sunun anidən kütləvi paylaşım-ları ilə aktivləşməsi əksər sosial şəbəkə istifadəçilərinin və media qurumlarının diqqətindən qaçmayıb.

Belə ki, Fərid Səfərlinin Vətənə qayıtlıldığı barədə DTX və XİN-in birgə məlumatından sonra mənbəyi bilinməyən və hər biri yeni yaradılmış çoxsaylı saxta profillər qeyd olunan xəbərin paylaşıldığı Facebook səhifələrini "eyni sözlər"dən ibarət şərh-lərlə doldurmağa başlayıblar.

Şərhlərdə əsasən "Fərid Səfərlinin casusluq etməsinə baxmayaraq, saxlanıldığı ölkədə ona xoş münasibət göstərildiyi, bununla belə, layiq olmadığı halda Azərbaycana qayıtlıldığı" bildirilib.

Qohumlarından əldə olunan məlumata əsasən, Fərid Səfərli əvəzsiz qaydada deyil, ölkəmizdə həbsdə olan İran casusu ilə dəyişdirilməklə və Azərbaycanın öz vətəndaşına verdiyi yüksək dəyər-dən irəli gələrək qayıtlılıb. Azərbaycan dövlət orqan-larının rəsmi məlumatında deyil-diyi kimi, qarşılıqlı prosedur çərçivəsində.

Odur ki, sosial şəbəkələrin Azərbaycan seqmentinə saysız trolları ilə ideoloji müdaxiləyə cəhd edən kəmfür-sət yarımçıq texnologlar belə şərh-ləri ilə Azərbaycan xalqı-nın gözündə nə qədər gülünc göründüklərini bilsələr, yaxşıdır.

Yeri gəlmişkən, Fərid Səfərlinin anası Dilərə Əsgərovu bizimlə söhbətdə oğlunun başına gətirilən işgəncələrdən danışdı: "685 gündən sonra nəhayət Fərid Azərbaycana təhvil verildi. Əlbəttə, mən istəyirdim daha tez olsun, amma açığını desəm Fəridin SEPAH adlanan terrorist təşkilatı və ya İran rejiminin "məhkəmələri" haqqında dediklərini eşidəndən sonra düşünürəm ki, bu vəhşilər uşağı günahsız yerə edam da edə bilmiş. Biz onun 1 aya azad olunacağı ümidləri ilə yaşayarkən, Fəridi sərhəddə təhvil verməyə gətirən SEPAH zabiti ona "sənin qalan bir ayını 10 il etmək bizim üçün çətin iş deyildi", deyib. ABŞ kimi bir dövlət belə İranda tutulmuş vətəndaşlarını illərlə azad edə bilmir. Ona görə bu məsələnin 23 ayda bitməsinə bö-

yük bir uğur kimi qiymətləndirirəm. Həm DTX əməkdaşları-nın Fəridlə danışığına, həm də Tehran səfirliyimizin mənimlə olan telefon söhbətinə əsasən tam olaraq məlumatlıyam ki, bu məsələnin həll olunması-

ailəsinə bir də görə bilməyəcə-yini düşünmək, hər gün vətə-ninə yagdırılan təhdidləri eşit-mək nə qədər dəhşətlidir...

Bütün bu başına gələnlər onu dərin depressiya vəziyyə-tinə salıb. Ürəyi arzularla dolu bir genci, həyatdan küskün,

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə də mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb: "Həbs edildikdən sonra onunla bağlı məlumat nə ailəsinə, nə də

İranın Fərid Səfərlini indi qaytarmasının səbəbi

İranda həbs edilən azərbaycanlı tələbə ölkəmizdə həbsdə olan İran casusu ilə dəyişdirilib; deputat hesab edir ki, işgəncə faktları varsa, bu, sənədləşdirilməlidir

da ölkə rəhbərinin nə dərəcə-də böyük rolu olub, buna görə də cənab Prezident İlham Əliyevə dərin təşəkkür və min-nətdarlığımı bildirirəm".

Ana onu da əlavə edib ki, oğlu həbsdən çıxması elan olunandan sonrakı iki gün-də daha şiddətli işgəncələrə məruz qoyulub: "Fəridin başına gələnlər haqqında danış-sa, bir kitab yazmaq olar. Ona heç bir aidiyyəti olmayan mövzularla uşağı saatlarla dindirməklə mənəvi cəhətdən məhv ediblər. Məsələn, ya-pışıblar yaxasından ki, "niyə Azərbaycan dövləti İsrailə dostluq münasibətləri saxla-yır" və sair ilaxır. Düşün ki, Avropada təhsil almış bir gən-ci başı əmmaməli molla itti-ham edir. Deyir bütün bu iş-ləri gören adamlar, hələ azanın vaxtı gələndə tez prosesi da-yandırıb, qaçırdılar ibadət et-məyə və bu riyakarlıq oranı daha da dözülməz edirdi. İn-sana ən çox təsir edən də, bu vəhşilər uşağa əziyyət ediblər ki, sən casussan və öz tapşır-ğını yerinə yetirmək üçün bi-zim bir qızımızdan istifadə et-misən, halbuki bu uşaq ora sadəcə pak, həqiqi hisslərlə getmişdi. Əslində isə istər SEPAH-in terroristləri, istərsə də rejimin mollaları özləri xanımlardan bütün məqsədləri üçün sui-istifadə edirlər.

SEPAH-in istintaqı gədərkən ilk 51 gün (ilk 3 gün 2 kv.m-lik kiçik bir hücrədə) ki-çik bir otaqda tək-tənha asılmaq təhlükəsi ilə yaşamaq,

özünü cəmiyyətdən təcrid et-miş bir insana çeviriblər. Gəl-di-yi gündən bir otağa girib, heç kimi görmək istəmir. Biz onun sağlamlığına qovuşması üçün əlimizdən gələni edəcəyik və ümidvaram ki, TƏBİB də bu məsələdə əlindən gələni kö-məyi bizə göstərəcək".

"Yeni Müsavat"a danı-şan deputat Fazil Mustafa deyib ki, gənc bir Azərbay-can vətəndaşının qanun-suz olaraq İranda saxlanıl-ması hər kəsi narahat edir-di: "Təbii ki, İran hüquqa uy-ğun fəaliyyət göstərən anlayı-şın daşıyıcısı olmadığına görə bu dövlətdə qanunsuz şək-il-də istənilən addımı atmaq mümkündür. Təbii ki, Azər-baycan Prezidentinin iradəsi burada öz sözünü dedi. Dəfə-lərlə bu məsələ üzərində qey-ri-rəsmi, ya rəsmi münasibət-lər vasitəsilə bunu daim gün-dəmdə saxlamaqla İran haki-miyyətinin də burada müəy-yən addım atmasını təmin edə bildi. Təbii ki, ona verilən zülm, işgəncələr varsa, bu, sənədləşdirilməlidir və beynəlxalq təşkilatlara çatdırıl-malıdır. Çünki İranda yüz min-lərlə insana bu cür işgəncələ-rin verilməsi haqqında beynəlxalq ictimaiyyətdə faktlar var. Bütövlükdə İran tərəfinin də belə bir addım atmasını təqdir etmək lazımdır. Çünki hansısa bir məqamda anlayır-lar ki, qonşuluq münasibətlə-rində bu cür davranışlar münasibətlərin pozulmasına rə-vac verə bilər".

Azərbaycanın konsulluğuna verilməmişdi. Lakin həbsinin təsdiqlənməsindən sonra Azərbaycan hökumətinin qə-tiyyətli mövqeyi və apardığı danışıqlar nəticəsində bir ad-dım geri çəkilən Fəridi casus-luq ittihamı ilə deyil, casusluq etmək niyyəti ilə daha yüngül bir maddə əsasında ittiham et-məyə başladı. Onu tam sərb-əst buraxmaq İran hüquq re-jiminin iç üzünü açardı ki, sa-dəcə, günahsız insanı aylarla həbsdə saxlayıb sonra azad edir. Buna görə də casusluq etmək niyyəti ilə ittiham elan edilməsi və onun haqqında iki il azadlıqdan məhrum etmə cəzası verilməsi də Azər-baycan tərəfinin bu məsələdə qə-tiyyətli mövqeyi ilə həllini tap-mış oldu. Çünki onun barəsində ən ağır cəza - casusluq itti-hamı ilə 10 il, 15 il və daha di-gər ağır cəza qərarları verilə bilirdi. Dövlətimizin dirənişi və təzyiqi İrani geri çəkilməyə məcbur etdi. İndi isə Fəridin azad olunması, hətta nisbətən vaxtından əvvəl azadlığa bu-raxılması Azərbaycan dövləti-nin güclü mövqeyini əks etdi-rir. Başda cənab Prezident ol-maqla, həm Dövlət Təhlükə-sizliyi Xidmətinə, həm Xarici İşlər Nazirliyinə, eləcə də bu məsələni nəzarətdə saxlayan digər hüquq-mühafizə orqan-larının hamısına təşəkkür edi-rəm. Bu məsələdə Fərid qə-dər əziyyət çəkən onun anası-na da gözyaşındılığı verirəm".

✎ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Əli Kərimin oğlunun 12 il əvvəl müsadirə edilən pulları qaytarıldı
Nə özü həyatdadır, nə pulların məxsus olduğu qayınanası...

Korrupsiya cinayətlərində təqsirli bilinərək şərti məhkum edilmiş Təhsil Nazirliyinin İqtisadiyyat şöbəsinin sabiq müdiri müavini Orxan Kərimovun hökmü 12 il sonra dəyişdirilib.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, cəzalandıqdan 2 il sonra vəfat edən O.Kərimovun hökmündə qanun pozuntuları üzə çıxıb. Sözügedən pozuntular hökmün xüsusi müsadirə hissəsinə aiddir.

Belə ki, Orxan Kərimova 2013-cü ildə Bakı Ağır Cına-yətlər Məhkəməsində hökm oxunub. O, vəzifə səlahi-yətlərindən sui-istifadə etmə, külli miqdarda rüşvət alma cinayətlərində təqsirli bilinib. O.Kərimov həmin vaxt şərti məhkum edilməklə azadlıqda qala bilib. Bəhs edilən hökmə əsasən, təqsirləndirilən şəxsin faktiki yaşadığı evdən (qayınanasının adına rəsmiləşdirilmiş - red.) götü-rülmüş 97 min 100 avro və 67 min 500 manat məbləğin-də pullar dövlət nəfinə müsadirə edilib. Orxan Kərimov hələ məhkəmə istintaqı vaxtı ifadəsində demişdi ki, ev-dən götürülən pullar qayınanası və qayınatasına məx-susdur. Onlar eyni evdə, fərqli mənzillərdə yaşayırlar.

Məhkum Kərimovun vəfatından sonra qayınanası Fədaye Qayıbova müsadirə edilən pullar üçün məhkə-mə çəkişmələri başladıb. Ən sonda Avropa İnsan Hü-quqları Məhkəməsi onun şikayətini əsaslı hesab edib. Amma o, mübarizəsinin yekununu görə bilməyib. Belə ki, Fədaye Qayıbova Avropa Məhkəməsinin xeyrinə çı-xardığı qərardan sonra vəfat edib.

Azərbaycandakı sonrakı məhkəmələrdə onu nüma-yəndəsi təmsil edib.

Bundan sona Azərbaycan Ali Məhkəməsində işə ye-nidən baxılıb, aşağı instansiyanın əvvəlki qərarındakı xü-susi müsadirə hissəsi ləğv edilib. Bu məsələnin araşdırıl-ması üçün iş Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə göndərilib. Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin hakimi Zəmin İbrahimo-vun sədrlik etdiyi hakimlər dəliil və sübutları yenidən təd-qiq edib, tərəflərin çıxışlarını dinləyiblər. Prokuror yenə hökmün dəyişdirilmədən qüvvədə saxlanılmasını istəyib. Amma müdafiə tərəfi ortaya işin seyrini dəyişdirə biləcək sübutlar qoyub. Beləliklə, Orxan Kərimovun cinayətinə görə müsadirə edilən pulların onun özünə aid olmadığı təsdiq edilib. Qeyd edilib ki, məhkumun yaxınlarının evin-də axtarış aparılması qanunsuz olub, müstəntiqin həmin qərarı əsaslandırılmayıb.

Nəhayət, məhkəmə bu işlə bağlı yekun qərarını açıq-layıb. Qərara əsasən, hökmdən "Baş Prokurorluğun de-pozit hesabına keçirilmiş 97 min 100 avro və 67 min 500 manat pul müsadirə edilsin" hissəsi xaric edilib. Həmin pullar Fədaye Qayıbovanın vəərəsəsi olan Orxan Kərimo-vun həyat yoldaşı Nigar Kərimovaya qayıtarılıb.

Qeyd edək ki, Orxan Kərimov cinayətinə görə bir müddət həbsdə olub. O, xəstəliyi ilə bağlı azadlığa bura-xılıb. 2015-ci ildə 47 yaşında vəfat edib.

Xatırladaq ki, Orxan Kərimov şair-tərcüməçi Əli Kəri-min oğludur.

Ötən həftəsonu Azərbaycan və Ermənistan baş nazirlərinin müavinləri Şahin Mustafayevlə Mher Qriqor-yanın sədrlik etdikləri komissiyaların 11-ci görüşündə dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə kompleks işlərin şimaldan cənuba aparılması barədə razılığa gəlinib. Hələlik delimitasiya işlərinin həyata keçiriləcəyi konkret ərazi adı çəkilməyib.

Məlumatla görə, bu məsələ ilə bağlı Ermənistanın müxalif siyasi dairələrində narahatlıq yenidən artıb. Məsələn, Ermənistan parlamentinin müxalifətdən olan deputatı Tiqrən Abramyan yenə də sosial şəbəkələrdə özünə əl qatıb və erməni cəmiyyətində təşviş yaradıb. Abramyan bildirib ki, delimitasiya komissiyaları hazırda erməni işğalı altında olan anklav kəndlərin - Yuxarı Əskipara, Sofulu və Barxudarlının məsələsini gündəmə çıxarsa, Ermənistan üçün ciddi mənfi nəticələr yarana bilər. "Həmin kəndlərin təslim edilməsi tək cədvəl Təvəş vilayətinin daxili kommunikasiyalarını yox, həm də bu bölgənin daxili rabitəsini məhv edə bilər. Ermənistan-Gürcüstan sərhədinə gedən əsas yol olan Baqrataşen yolu və Gürcüstandan Ermə-

nunun Kərki kəndi. Qeyd edək ki, Kərki ötən əsrin sonlarında Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş ilk kəndimizdir. Bu kəndlər Azərbaycan üçün esklav, Ermənistan üçün anklav kəndlərdir. İşğal altındakı esklav kəndlərimizdə ermənilərin qanunsuz məskunlaşması həyata keçirilib.

Ötən ilin aprelində sonuncu delimitasiya işləri nəticəsində Qazax rayonu istiqamətində 12,7 km uzunluğunda sərhəd xətti müəyyən edilib. Bununla da Qazax rayonunun işğaldakı 4 kəndi - Bağanis Ayrımlı, Aşağı Əskipara, Xeyrimli və Qızılhacılının ərazilərinin Azərbaycana qaytarılması təmin edilib. Həmin kəndlər 24 may 2024-cü il tarixində Azərbaycana təhvil verilib. Ermənistan hələ ki yayınmadığı yeganə məsələ sərhədlərin

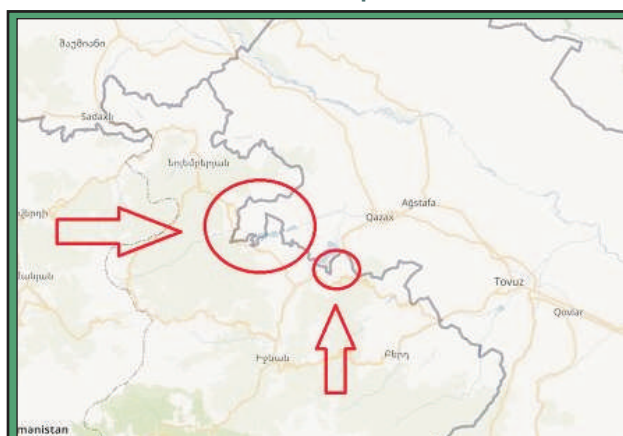
Sərhədlərin müəyyənləşməsi

Şimaldan başlayır - Təvəşdə tələs

Ermənistan parlamentində saxta "xəritə" şousu; revanşistlər yenidən hərəkətləndi; Bakıdan sərt xəbərdarlıqlar

sində uzun illər öncə kəndlərimizi işğal edən Ermənistan həmin kəndlərin 4-nü geri qaytarmaq məcburiyyətində qaldı. İndi orada mina təmizləmə işləri aparılır. Ermənistan torpaqlarımızı işğal etdikdən sonra adətə üzrə minaları. Necə ki Qarabağı, ətraf əraziləri minalaşmışdı. Odu ki, minalardan təmizləmə işləri gedir. Üstəgəl, sərhədlərin digər istiqamətində də dəqiqləşmə işləri davam edir. Daha çox cənub istiqaməti ilə

ərazilərinə iddialarını ortalığa qoyurlar və saxta xəritələr ortaya qoyurlar. Buna baxmayaraq, biz Ermənistanın rəsmi strukturları ilə danışıqlar aparırıq və onlardan müvafiq addımlar gözləyirik". **Politoloq qeyd etdi ki, məhz bu addımlar bölgədə sülhü və gələcəkdə əməkdaşlıq imkanlarının yaxınlaşdırma bilər:** "Kəndlərimiz geri qaytarıldıqdan, Zəngəzur dəhlizi işə düşmədən əlbəttə, iki dövlət arasında sülh sazişi imzalan-

"Qızıl üçbucaq" Azərbaycanca verilir?

Ermənistanın Təvəş vilayəti istiqamətində yeni ərazilərin sərhədlərin delimitasiya və demarkasiyası prosesi çərçivəsində Azərbaycana təhvil verilməsi gözlənilir. Bu barədə Ermənistanın "Hraparak" nəşri yazıb.

Nəşrə danışan Təvəşin sərhəddə yerləşən Kirants kəndinin sakinini Andranik Nazaryan deyib ki, proses çərçivəsində Kirants-Voskepar bölgəsində yeni ərazilərin verilməsinə hazırlıq görülür:

"Burada söhbət bizim üçün strateji əhəmiyyətə malik "Qızıl üçbucaq" adlanan ərazidən gedir. Həmin bölgədəki ərazilər Azərbaycana təhvil verilərsə, oradan keçən qaz kəməri də Bakının nəzarəti altına düşəcək. Ötən il baş tutan demarkasiya prosesi zamanı "Vətən üçün Təvəş" hərəkatının iştirakçıları çox aktiv idilər, buna qarşı çıxırdılar. Əhali indi də qətiyyətlidir, boş oturmaq istəmirlər, etiraz etməyə və mübarizə aparmağa çalışırlar. Lakin bizim çox ciddi lider probleminiz var, mübarizəyə rəhbərlik edəcək kimsə yoxdur".

A.Nazaryan konkret hansı ərazilərin təhvilinə hazırlıq getdiyini açıqlamasa da, onların Azərbaycana məxsus anklavlar - Sofulu, Barxudarlı və Yuxarı Əskipara kəndləri olduğu ehtimal edilir.

Qeyd edək ki, ötən il baş tutan demarkasiya prosesi çərçivəsində Qazağın Aşağı Əskipara, Bağanis Ayrımlı, Xeyrimli və Qızılhacılı kəndləri Azərbaycana təhvil verilib. Həmçinin Kirants kəndindən başlayaraq sərhəd divarı çəkilib və kəndin yarısı Azərbaycanın, yarısı Ermənistanın nəzarətində təsdiqlənib.

nistana gələn qaz kəməri təhlükə altına düşə bilər. Digər ciddi problem İcəvandan Berdədək olan yol olacaq və onun bir hissəsi Azərbaycanın nəzarətinə keçə bilər", - deyər Tiqrən Abramyan ermənilər üçün "həyəcan təbili" çalıb.

Qeyd edək ki, Təvəş vilayətindəki işğal olunmuş anklav kəndlər (Qazağın hər tərəfdən Ermənistan ərazisi ilə əhatələnmiş üç kəndi) - Yuxarı Əskipara, Barxudarlı və Sofulu 90-ci illərin əvvəllərində zəbt edilib. 1992-ci il aprelin 27-də Barxudarlı və Sofulu, iyunun 8-də isə Yuxarı Əskipara Ermənistan tərəfindən işğal olunub. Ümumilikdə isə hazırda Azərbaycanın 4 kəndi işğalda qalmaqdadır: Qazağın Yuxarı Əskipara, Barxudarlı, Sofulu və 1990-cı ilin 19 yanvarında, düz 35 il əvvəl işğal olunmuş Naxçıvan Muxtar Respublikasının Sədərək rayo-

müəyyənləşməsi ilə bağlıdır. İndilikdə hadisələrin inkişaf axarı göstərir ki, delimitasiyanın Qazax-Təvəş istiqamətindən başlanması Azərbaycan erməni işğalında qalan digər 4 kəndi azad etmək imkanı yaradır. Ekspertlərimizin bu məsələlərlə bağlı maraqlı fikirləri var və hesab edirlər ki, Ermənistan fakt qarşısından qaça bilməz, ədalətli tələbimizi yerinə yetirməlidir.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında sərhədlərin müəyyənləşməsi prosesi davam edir: "Baş nazirlərin müavinləri səviyyəsində görüşlərin də növbəti raundu keçirilib. Keçən il tərəflər arasında müsbət nəticələr əldə edildi. Sərhədin bir hissəsi demarkasiya olundu, müəyyənləşdi. Bunun nəticə-

bəli danışılar var". **E.Şahinoğlu qeyd etdi ki, 4 kəndimiz hələ də erməni işğalı altındadır, bu məsələlər də həllini tapmalıdır:** "Gec və ya tez Ermənistan həmin 4 kəndi də Azərbaycana qaytarmaq məcburiyyətində qalacaq. Sadəcə, Ermənistanın daxilində bu mövzuda çox sərt diskussiyalar gedir. Radikal müxalifət yenə də hakimiyyəti satqınlıqda ittiham edir, Azərbaycanın bir hissəsinə iddia edən saxta xəritələr təqdim edirlər. Qarşıdurma davam edir. Təsədüfi deyil ki, Prezident İlham Əliyev də son müsahibələrindən birində Ermənistanda faşizmin mövcud olduğunu bildirib. Faşizm deyərək məhz bu radikal qüvvələri nəzərdə tuturdu. Onlar nəinki bizim qalan ərazilərimizi, kəndlərimizi qaytarmaq istəmirlər, hələ yenidən bunlar məntiqsiz şəkilə bəynəlxalq hüquqa zidd olaraq Azərbaycanın digər

sa belə, bu, yarımcıq olacaq. Çünki inam atmosferi olmayacaq. Ona görə də Ermənistan 4 kəndi də yaxın gələcəkdə Azərbaycana qaytarmağa məcburdur. Çünki o kəndlərin Ermənistana heç bir dəxli yoxdur".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin baş mütəxəssisi, siyasi şərhçi Tural İsmayilov xatırladı ki, Ermənistan 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra delimitasiya prosesindən qaçırdı, açıq-aydın təxribatlar törətdirdi: "Birincisi, həm Brüssel bəyanatlarında, həm də Rusiya görüşlərinin yekununda delimitasiya komissiyalarının çevik işləməyi ilə bağlı müddəalar var idi. İkincisi, Avropa İttifaqı Şurasının sədri Şarl Mişel də daxil olmaqla, Avropanın bir çox siyasətçisi sərhədlər delimitasiya olunmadan Bakı ilə İrəvanın əlaqələrinin normallaşmasını mümkünə he-

sab edirdilər və indi də bu mövqelər haradadır. Üçüncüsü, Rusiya da regional kommunikasiyaların fəaliyyətə başlaması üçün delimitasiyanı vacib hesab etdiyini söyləyir. Amma Ermənistan tərəfindən sistemə formalaşdırılan Azərbaycan ərazilərinin qəsbindən əl çəkmək taktikası var. Bütün bunlara baxmayaraq, iki ölkə arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə Komissiyanın görüşü Azərbaycan üçün müstəsna əhəmiyyətə malikdir". **T.İsmayilov qeyd etdi ki, İrəvan Qərbdən aldığı göstərişlərlə prosesi sabotaj etmək üçün bütün vasitələr-**

dən istifadə edib: "Burada yalnız Ermənistanın deyil, onun havadarı olan ölkələrin də çox böyük günahı var. Çünki onlar sülh məsələsinin həll olunmasına çalışır. Buna görə də delimitasiya prosesinin gecikməsi üçün addımlar atırdılar. Eyni zamanda bu komissiyaların işinin uzanmasına səbəb olurdular, Azərbaycanla Ermənistan arasında sərhədlərin müəyyənləşməsi məsələsinə imkan vermirdilər. Ermənistan əməldə də Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını sübut etməlidir. Bizim bir kəndimiz belə Ermənistanın anklavı ola bilməz".

□ **E.PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

Son vaxtlar Kremlə yaxın mediada Azərbaycan qarşı yönəlik qarayaxma kampaniyası müşahidə edilir. Məlumdur ki, AZAL-ın təyyarəsinin vurulmasından sonra Bakı günahkarların cəzalandırılmasını tələb edib. Bu anti-Azərbaycan yazılar da məhz bundan sonra tirajlanmağa başlayıb.

Rusiyanın bu qəzada günahkar olması beynəlxalq müstəvidə də xüsusi vurğulanır. Azərbaycan təyyarə qəzası zamanı Rusiyanın ünvanına heç bir böhtan və ya təhqir səsləndirməyib. Ölkəmiz, sadəcə, ədalətli istintaqın aparılmasını, günahkarların məsuliyyətə cəlb olunması tələbini irəli sürüb. Lakin görünən budur ki, Rusiyada diqqət məsələnin əsas mövzusunun yayındırılmağa, Azərbaycanın günahkar çıxarılmasına yönəlib. Halbuki Azərbaycan ictimaiyyəti yalnızca məsələnin obyektiv şəkildə araşdırılmasını və ədalətin təmin edilməsini tələb edir.

Bu, həm də dövlət məşinının öz günahını susdurmaq və qurbanı qaralamaq üçün mediadakı imkanlarından ne-

Rusiya mediasında anti-Azərbaycan isterikası - FTX-nin rolu

AzTV-nin rəhbəri müəllif proqramında Rusiyanın davranışlarını sərt tənqid etdi; qarayaxma kampaniyasının arxasında dayanan güc...

yənələşdirilməsi istiqamətində işlər görülməkdir. Qeyd edək ki, dekabrın 25-də qəza nəticəsində Azərbaycan, Rusiya və Qazaxıstan vətəndaşları daxil olmaqla, 38 nəfər həyatını itirib.

Bakı-xeber.com isə yazır ki, qarayaxma kampaniyası Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidməti (FTX) tərəfindən idarə olunur.

Azərbaycana qarşı media, sosial şəbəkə kampaniyalarının Federal Təhlükəsizlik Xidməti üzərindən aparılmasının

tarından ciddi narazıdır. Hədisə ötən il dekabrın 25-də olub, üzərindən bir aya yaxın vaxt keçir, Rusiyada məsuliyyət daşıyanlar istintaqa cəlb olunmayıblar". **Q.Hüseynli hesab edir ki, Azərbaycan geri çəkilməməli və tələblərini yerinə yetirilənədək davam etdirməlidir:** "Biz istintaqın yekunlaşmasını gözləyirik. Görək, bu dəfə Rusiya nə deyəcək. Ötən həftə Lavrov verdiyi açıqlama ilə Moskvanın başqa niyyətdə olduğunu nümayiş etdirmişdi. Əgər Ru-

müttəfiq ölkə belə davranmamalıdır. Onun fikrincə, Rusiya Vətən müharibəsini də yarımçıq dayandırmağa çalışmışdı, amma sonrakı dövrdə Azərbaycan Prezidentinin siyasi iradəsi və antiterror əməliyyatı prosesi yekunlaşdırdı: "Yəni Rusiya o zaman da işi yarımçıq qoymağa çalışmışdı. Sadəcə, bu dəfə Rusiya neytral dayandı, ən azı qarşımıza çıxmadı. Yəni bizə heç bir dəstək olmayıblar, sadəcə, qarışmayıblar və bunu da indi bizə minnət

Putin şərtini ağırlaşdırdı

Rusiya prezidenti Vladimir Putin ancaq Ukraynanın təslim olması şərtinə əsasən ABŞ-la danışıqlara hazırdır. Telegraf.com xəbər verir ki, bu barədə ABŞ-ın Müharibə Araşdırmaları İnstitutunun (ISW) təhlilində deyilir.

Mənbə xatırladır ki, yanvarın 20-də Putin Təhlükəsizlik Şurasının iclasını çağırıb. Toplantıda Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov və Putin Moskvanın ABŞ prezidenti Donald Tramp ilə sülh danışıqlarına hazır olduğunu təsdiqləyib.

Görüş zamanı Putin söyləyib ki, istənilən sülh yolu ilə nizamlanma münaqişənin əsas səbəblərini aradan qaldırmaq əsasında olmalıdır. Onun sözlərinə görə, bu, Rusiyanın tələblərinin yerinə yetirilməsini ehtiva edir.

"Putin və Lavrov da daxil olmaqla, yüksək vəzifəli Kreml rəsmiləri son həftələrdə dəfələrlə vurğulayıblar ki, Kreml 2021-ci ilin sonu - 2022-ci ilin əvvəlində Putinin irəli sürdüyü tələblər üzrə hər hansı kompromisləri nəzərdən keçirməkdən imtina edir. Bu tələblər arasında Ukraynanın daimi neytral statusu, NATO-ya üzv olmaması, Ukrayna ordusunun sayına ciddi məhdudiyyətlər qoyulması və Zelenski hökumətinin hakimiyyətdən uzaqlaşdırılması daxildir", - ISW bildirir.

Bundan əlavə, Putin bəyan edib ki, 2021-ci ildə ABŞ-ın o vaxtkı prezidenti Co Bayden Ukraynanın NATO-ya üzvlüyünü 10-15 il təxirə salmağı təklif edib, amma bu, onun "NATO-nun hərəkətləri səbəbindən qaçılmaz" adlandırdığı Rusiyanın işğalına mane olmayıb.

cə istifadə etdiyini göstərir. Azərbaycan xalqının həqiqəti tələb etmək, ədalətin bərpasını, məsuliyyətin qəbul edilməsini və zərərçəkmişlərə təminat ödənilməsinə istəmkə tam haqqıdır. Günahın etiraf edilməsi, günahkarların cəzalandırılması və bütün zərərçəkmişlər qarşısında üzrxahlıq da Rusiya tərəfinin minimum yerinə yetirməli olduğu tələbdir. Bunun əvəzində media vasitəsilə Azərbaycana hücum Rusiyaya heç bir başucalıqı gətirmir.

"Azərbaycan, Qazaxıstan və Rusiyada təyyarə qəzası ilə bağlı cinayət işi açılıb". Baş prokuror Kamran Əliyev deyib ki, hazırda hər üç ölkə özünə uyğun sübutları toplayıb istintaqa təqdim edib. O bildirib ki, hər üç ölkədə cinayət işi başlanılıb, istintaq aparılır: "Hər üç dövlət özünə aid sübutları toplayır, sonradan bu sübutların birgə tədqiqi aparılacaq və təqsirkar şəxslərin müəy-

nə anlamı var? Niyə bunu FTX üzərindən aparırlar, bu işi niyə ona həvalə ediblər? Rusiyanın bu cür mövqeyi onun etibarsız tərəfdaş olduğunu göstərir, yoxsa bəzi dairələr iki ölkə arasında münasibətlərin gərginləşməsində maraqlıdır?

Politoloq Qabil Hüseynli Rusiya mediasının total nəzarətdə olduğunu nəzərə almağı vacib sayır. Onun fikrincə, tapşırıq FTX-dən gələ bilər, elə Kremləki dairələrdən də: "Əsas olan budur ki, Rusiya üstümüzə gəlir. Öz hərbi cənayətini ört-basdır etmək üçün hər bir manipulyasiyaya əl atılır. Biz dost davranış gözləyirik və tələblərimizin icrasını istəyirik, onlar isə əvəzində media vasitəsilə bizə hücum edirlər. İstənilən halda, bu hadisə münasibətlərdə soyuqluq yaradıb. Artıq AzTV-də Rusiyanın ünvanına sərt tənqidlər səsləndi. Bu da ondan xəbər verir ki, Azərbaycan dövləti Rusiyanın hazırkı rəf-

siya sona qədər bu mövqeyi dəyişməsə, o zaman Bakı ilə münasibətlərdə yaranmış problemin müqəssiri də özü olacaq. Rusiyaya isə belə şəraitdə Azərbaycanı itirmək qətiyyəni sərf etmir".

Ədalət Partiyasının sədr müavini Mütəllib Rəhimlinin sözlərinə görə, Azərbaycan Rusiyanın yanında olan bir siyasət yürüdü, Avropa İttifaqına üzvlük niyyətində olmayıb: "Son illərdə, ümumiyyətlə, Avropa ilə "divar hörməkdəyik". Düzdür, bu addım təqdir olunmalı deyil. Biz demokratik dünya ilə əlaqələri kəsməməliyik. Ancaq biz Rusiyaya kifayət qədər etibarlı münasibət göstəririk, lakin məlum olur ki, qarşı tərəf buna layiq deyil. Rusiya təyyarəmizi vurduğunu etiraf etməliyd. Böyüklik güclü olduğunu göstərməyə xidmət etməməlidir. Əgər sən kimisə əzirsən və bunu boynuna almırsansa, cılızlıqdan başqa bir şey deyil". **M.Rəhimli hesab edir ki,**

qoya bilməzlər. İndi də Rusiyanın təyyarənin vurulması ilə bağlı mövqeyi qəbul edilən deyil. Lavrov müharibə dövründə Azərbaycanın rus helikopterini vurmasını xatırladır. Amma yanlış müqayisədir. Əvvəla, həmin dövrdə müharibə gedirdi və rus helikopteri Naxçıvan səmasında niyə peyda olmuşdu? Qroznıya uçan təyyarə isə səmərəsiz daşıyırdı, hərbi təyyarə deyildi və dövlətlər arasında mülki təyyarələrin uçuş ilə bağlı müqavilələr, öhdəliklər var. Bu realıqda Lavrovun çıxışı manipulyasiyadır. Ümumiyyətlə, "qara qutu"lar Braziliyaya göndərilibse, onun dediyi məlumatlar necə Rusiyanın əlinə keçib?"

Partiya rəsmisi Lavrovun sözlərinə heç kəsin inanmadığını düşünür: "Özləri Rusiya mətbuatında dispetçerlə pilotun danışıqlarının stenogramını yaymışdılar. İndi kim onun dediklərinə inanar? Ona görə də Rusiya cinayətini etiraf etməli, günahkarlar cə-

zalanmalı, zərər çəkənlərə təminat ödəməlidir. Həmçinin Azərbaycan dövlətinə dəyərlər zərər qarşılanmalıdır. Çünki bizim nüfuzumuz milyardlarla ölçülür. Bəlkə Rusiyanın nüfuzu heç 1000 manat demir, amma bizim imicimiz var. Axı sən kimsən ki, təyyarəmizi vurursan, sonra da heç nə olmamış kimi davranırsan? Rusiyanın indiki cəhdlərindən görünür ki, bu hadisəni üzərindən atmaq və Ukraynanın boynuna biçmək istəyir".

AzTV-nin rəhbəri Rövşən Məmmədov müəllifi və aparıcısı olduğu "Həftə" verilişində Rusiyanın Azərbaycana olan son davranışlarını sərt tənqid edib. "Qafqazinfo" xəbər verir ki, o, Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinə, son günlər Rusiya KİV-lərində Azərbaycanın əleyhinə səsləndirilən fikirlərə, AZAL-a məxsus təy-

yarənin Rusiyada vurulduğunu təminat ödəməlidir. Həmçinin Azərbaycan dövlətinə dəyərlər zərər qarşılanmalıdır. Çünki bizim nüfuzumuz milyardlarla ölçülür. Bəlkə Rusiyanın nüfuzu heç 1000 manat demir, amma bizim imicimiz var. Axı sən kimsən ki, təyyarəmizi vurursan, sonra da heç nə olmamış kimi davranırsan? Rusiyanın indiki cəhdlərindən görünür ki, bu hadisəni üzərindən atmaq və Ukraynanın boynuna biçmək istəyir".

O qeyd edib ki, başqa dövlətlərə və xalqlara hörmət, hüquqlarına dəyər vermək hər kəsin, o cümlədən Rusiyanın borcudur. "Bu gün məhz Moskvanın hakimiyyət dairələrinin nəzarətində olan media resurslarında Azərbaycan xalqının və dövlətinin təhqir olunması həm anlaşılmaz, həm də yolverilməzdir. Biz başa düşmədik, təyyarəsi vurulan biz, vətəndaşlarımızı və təcrübəli pilotlarımızı itirən biz, təhqir olunan da biz! Birincisi, baş vermiş hadisəyə münasibətdə hər kəs öz tərbiyəsini ortaya qoyur. Rusların tərbiyəsini və ya tərbiyəsizliyini gördük".

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Bəlli olduğu kimi, Azərbaycanın vətəndaş cəmiyyətinin təmsilçiləri, ictimai fəallar, 20 Yanvar şəhidlərinin ailə üzvləri və veteranlar Norveç Nobel Komitəsinin sədrinə və üzvlərinə açıq məktub ünvanlayıb. Norveç Nobel Komitəsinin sədri Jorgen Watne Frydnəsə, Norveç Nobel Komitəsinin üzvləri - Asle Toje, Anne Enger, Kristin Clemet və Gry Larsenə ünvanlanmış məktubda 1990-cı ilin oktyabrında Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin baş katibi Mixail Qorbaçovla əlaqədar müraciət edilib.

"Mixail Qorbaçovun hələ də Nobel Sülh Mükafatı laureatı adını daşması bu mükafatın tarixində ən böyük ədalətsizlikdir. Sizdən bu qara ləkəni təmizləməyi, Azərbaycan xalqına qarşı yol verilmiş haqsızlığı aradan qaldırmağı, Mixail Qorbaçovun həmin mükafatdan məhrum edilməsini xahiş edirik.

Azərbaycan xalqı hər il 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet qoşunlarının Bakıya və Azərbaycanın bir neçə rayonuna yeridilməsi, dinc əhəlinin ağır texnikadan və müxtəlif tipli silahlardan atəşə tutulması nəticəsində ümumilikdə, 150 nəfərin kütləvi şəkildə qətlə yetirilməsinin ildönümünü qeyd edir, cəllad Mixail Qorbaçovu lənətləyir, bu faciəni törədənələrə dərin nifrətini ifadə edir. Mixail Qorbaçov Bakıya, dinc əhaliyə qarşı qoşun yeridilməsi əmrini şəxsən verib və kütləvi qətlərə görə birbaşa məsuliyyət daşıyır", - deyə müraciətdə bildirilir.

Müraciətdə daha sonra deyilir: "Nobel qardaşları Azərbaycan tarixində müstəsna iz buraxıb, lakin təəssüf edirik ki, həyatının ən vacib hissələri Bakıdakı uğurları ilə sıx bağlı olan Nobelin arzusu olan mükafatlar Azərbaycan xalqının qanını axıtmış Mixail Qorbaçova verilib. Mixail Qorbaçovu mükafatından məhrum etmək qərarınız dünya ictimaiyyətinin ədalətə və

Nobel Sülh Mükafatının mədəni nüfuzuna inamını gücləndirirdi. Buna ciddi ehtiyac var. Biz ümid edirik ki, siz Nobel dəyərlərinin təhqir edilməsinə göz yummayacaq, Azərbaycan xalqının, eləcə də keçmiş Sovet İttifaqının digər xalqlarının dərin nifrətini qazanmış Mixail Qorbaçovun Nobel Sülh Mükafatından məhrum edilməsi barədə qərara imza atmaqla tarixi ədaləti bərpa edəcəksiniz".

Şəxsin Nobel Sülh Mükafatından məhrum edilməsi proseduru nə Alfred Nobelin vəsiyyətində, nə də Nobel Fondunun nizamnaməsində nəzərdə tutulmayıb. Bir vaxtlar mediada məlumat yayıldı ki, guya Barak Obamanın Nobel Sülh Mükafatının əlindən alınması ilə bağlı presedent var. Amma bu məlumatın yalan olduğu ortaya çıxdı. Bununla belə, müxtəlif ölkələrin ictimaiyyətində Nobel Sülh Mükafatını alan şəxslərin seçilməsi ilə bağlı çoxlu şikayətlər yığılıb və bu şikayətlər müntəzəm olaraq Norveç Komitəsinin diqqətinə çatdırılır.

Qorbaçovun Sülh Mükafatından məhrum edilməsi məsələsi 2021-ci ildə qaldırılıb. Daha sonra Rusiya Dövlət Dumasının sədri Vyacheslav Volodin bildirib ki, Sülh Mükafatının ləğvi prosedurunun olmaması onu nüfuzdan sala bilər. Siyasətçi daha sonra öz Telegram kanalında yazıb ki,

Qorbaçovun "Nobel"ini necə geri almalı?

Hüquq müdafiəçisi: "Ən azından ona verilmiş mükafatın mübahisəli olduğu rəyini yaratmaq mümkündür"

belə bir prosedur bu mükafata inamı bərpa edə bilər. Volodin deyib ki, Nobel Sülh Mükafatı məsələsində dəqiq meyarlar və qiymətləndirmələr yoxdur. Beləliklə, SSRİ-nin ilk və yeganə prezidenti Mixail Qorbaçovun törətdiyi əməllərə baxmayaraq, "Nobel"ini geri almaq hələ ki mümkün ki-

mi görünür. Amma heç olmasa, Nobel Komitəsi bundan sonra sülh üzrə nominantını müəyyən edərkən bu kimi faktları nəzərə alar.

Müraciət imza atan Dilə Əliyeva adına İnsan Hüquqlarını Müdafiə Cəmiyyətinin sədri Novella Cəfəroğlu "Yeni Müsavat"a dedi ki,

müraciət müəllifləri şəxsin Nobel Sülh Mükafatından məhrum edilməsi prosedurunun nə Alfred Nobelin vəsiyyətində, nə də Nobel Fondunun nizamnaməsində nəzərdə tutulmadığını öncədən bilirlər. Lakin nəzərdə tutulmayıbsa, bu heç də o demək deyil ki, belə bir müraciəti etmək olmaz:

"Biz də bilirik ki, Mixail Qorbaçov Nobel Sülh Mükafatından məhrum etməyəcəklər. Biz Azərbaycan cəmiyyətinin 35 il keçməsinə baxmayaraq, bu gün də vahid mövqedə olduğunu, milli ləyaqətini qorumaq uğrunda mübarizə apardığını, Azərbaycan xalqına qarşı 1990-cı ilin yanvarında SSRİ rəhbəri Mixail Qorbaçovun əmrilə qətlə həyata keçirildiyini dünyaya həm də bu cür müraciətlə, məktubla bir daha çatdırmaq istəyirik. Başımıza gətirilən müsibətləri, qətləmləri daim dünyanın diqqətinə gətirməliyik, haqlı mövqeyimizi ortaya qoymalıyıq. Mixail Qorbaçov kimi Azərbaycan xalqına qarşı qanlı cinayətlər həyata keçirmiş insanların cinayətlərini, əsl mahiyyətinin nədən ibarət olduğunu davamlı olaraq müxtəlif addımlarımızla dünya dövlətlərinə və xalqlarına çatdırmalıyıq. Bununla biz Mixail Qorbaçova Nobel Sülh Mükafatının verilməsinin əslində absurd olduğunu, həmin mükafatla onun əməllərinin tamamilə ziddiyyət təşkil etdiyini faktlarla ortaya qoymuş oluruq. Şübhəsiz ki, bütün bu kimi fəaliyyətlərimiz Mixail Qorbaçovun sülh adamı deyil, insanlıq düşməni olduğu haqda müəyyən rəy yada bilər. Ən azından dünyada Mixail Qorbaçova verilmiş Nobel Sülh Mükafatının mübahisəli olduğu rəyinin formalaşmasına da nail olmaq mümkündür".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

İranda Azərbaycan əleyhinə kitab təqdimatı

Yalanlarla dolu "əsər"də ölkəmizin milli təhlükəsizliyi və suverenliyi əleyhinə çağırışlar yer alır

Yanvarın 19-da Tehranın "Azlıqların Hüquqları üzrə Araşdırma Mərkəzi"ndə anti-Azərbaycan və ermənipərəst mövqeli ekspert Əhməd Kaziminin "Beynəlxalq hüquq aspektindən Azərbaycan Respublikasında azlıqların hüquqları" adlı kitabının təqdimat mərasimi keçirilib.

Kult.az xəbər verir ki, kitabda müəllifin Azərbaycanın milli təhlükəsizliyi və suverenliyi əleyhinə çağırışları yer alır.

Təqdimat mərasimi ilə əlaqədar keçirilmiş "elmi konfrans"da "İran Tatşünaslıq Assosiasiyası"nın rəhbəri Abbas Rəhmani, "Tehranda Məskunlaşan Təlişlərin Assosiasiyası"nın sədri Məcid Neməti Siyahməzgi, Tehranın Azad İslami Universitetinin Xarici dillər kafedrasının erməni əsilli müəllimi Andranik Simonyan, "Qafqaz Araşdırmaları Fondu"nun

icraçı direktoru Cəfər Xəşə, İran ermənilərinə məxsus "Hur Tərcümə və Tədqiqat İnstitutu"nın İdarə Heyətinin rəhbəri İsaq Yunansiyan, dosent Hadi Rəhmani Səid, Avrasiya və media üzrə aparıcı tədqiqatçı Həsən Behiştipur və kürd milləti üzrə araşdırmaçı Cəfər Əbdülmülki kimi anti-Azərbaycan simalar iştirak ediblər. Müxtəlif millətlərdən olan sözügedən "ekspertlər" in "simvolik olaraq" tədbirə dəvət edilməsi "həmin millətlərin nümayəndələrinin Azərbaycan da yaşaması" ilə əlaqələndirilib.

Kitab və təqdimetmə mərasimi ilə bağlı rəsmi İRNA və

"Mehr" agentlikləri, eləcə də İranın məhkəmə sistemində "Mizan" informasiya resursu geniş məlumatlar yayıblar.

Ə.Kazimi kitabı Azərbaycanda "etnik, din, dil və milli azlıqlar daxil olmaqla" 4 qrup "azlıq" üzrə yazdığını bildirib. Kitab 4 hissə, 16 fəsil və 608 səhifədən ibarətdir. Müvafiq

beynəlxalq hüquq və konvensiyalara "istinad edən" müəllif Azərbaycan Respublikasını etnik və dini azlıqlara qarşı "sistematik diskriminasiya və mədəniyyət soyqırımı həyata keçirmək"də ittiham edib. Müxtəlif dillərdə mənbələrlə yanaşı, Azərbaycanda fəaliyyət göstərirdi 5 il ərzindəki "təcrübəyə də əsaslandığı"ni deyən Ə.Kazimi kitabda "yaşamaq hüququ, kollektiv kimlik hüququ, mədəni hüquqlar, dini hüquqlar, linqvistik hüquqlar, iqtisadi hüquqlar, əlaqə hüququ, effektiv iştirak hüququ, bərabərliyə əsaslanan inteqrasiya hüququ və öz müqəddəratını təyin etmə hüququ" kimi mövzulara toxunduğunu qeyd edib. Kitabda "öz müqəddəratını təyin etmə hüququ" bu zəmində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə qarşı hədəflənmiş əsas aspektlərdən biridir.

Ə.Kazimi kitabda Azərbaycan Respublikasının "diskriminasiya siyasəti" nə əsasən azlıqları iki qrupda - "seçilmiş" və "adi" azlıqlar qismində kategoriyalaşdırıb. Türk əsilli xalqları və yəhudi-

lər kimi dini azlıqları "seçilmiş" azlıqlara daxil edib, digər etnik azlıqları və şie məzhəbinə etiqad edənləri "adi" azlıqlar (? - red.) kategoriyasında qruplaşdırıb. Azərbaycan hökumətinin "adi" azlıqlara qarşı "mövcudluq hüquqlarından tutmuş sistematik olaraq etnik təmizləmə və mədəniyyət soyqırımı həyata keçirməklə" onların "hüquqlarını kəskin şəkildə pozduğunu"na dair dezinformasiya və ittihamlara yer verib.

Ə.Kazimi Azərbaycanda etnik və dini düşmənçilik zəminində ədavət, parçalanma və iğtişasları qızışdırmaq məqsədilə yazdığı kitabda ölkədə "panazərizm", "pantürkizm" və "panturanizm" ideologiyalarının yayılması ilə paralel olaraq "şie izlərinin silinməsi" prosesinin cərəyan etdiyini iddia edib.

Müəllif həmçinin kitabın ərsəyə gətirilməsi ilə bağlı etdiyi çıxışda Azərbaycanda Çar Rusiyası və Sovet imperiyası dövründə olduğu kimi, azlıqlarla bağlı məlumat "çatışmazlığı" və mövcud olan məlumatların "saxtakarlıq" və "nifrət aşıl原因 məzmunla" dolu olduğuna dair xoşagəlməz fikirlərə də yer verib.

□ **"Yeni Müsavat"**

USAID-in ölkəmizdəki fəaliyyətinə nöqtə

ABŞ təşkilatı getmək istəmir və hökumətlə yeni danışıqlar gözləyir - ekspertlər nə deyir?

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ötən həftəsonu keçirilən mətbuat konfransında ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) yardımlarının xoşniyyətli olmadığını bildirib.

C.Bayramov qeyd edib ki, USAID-in ölkəmizə yardımları ABŞ-ın mənafeyi üçün edilib: "Buna görə də biz ABŞ ilə sazişlərə xitam verilməsini, USAID-in layihələrinin dayandırılmasını tələb etdik. Onlar isə bunun dayandırılmasını istəmədilər. Ona görə də biz bundan sonra yazılı təkliflərimizi ABŞ tərəfinə göndərdik və müzakirələr aparıldı".

terli antiterror tədbirlərindən sonra erməniəsilli sakinlər könüllü olaraq Ermənistanı tərk etməyə başladılar. Bu zaman USAID dərhal özünü göstərdi və qurumun rəhbəri Samanta Pauer Ermənistanı səfər etdi, "Qarabağ hadisələrindən zərər çəkənlərə" 4,1 milyon dollardan çox əlavə humanitar yardım ayırdığını elan etdi. O zaman Pauer

kuməti ilə əməkdaşlıq çərçivəsində Azərbaycan xalqına 450 milyon dollardan çox yardım göstərib. Biz yeni əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq sahələri üzrə razılığa gəlmək üçün Azərbaycan hökuməti ilə əlaqə saxlarıq. Biz 30 ildən artıq davam edən tərəfdaşlığımızı təsdiqləmək üçün Azərbaycan hökuməti ilə dialoqumuzu davam etdirməyi səbirsizliklə gözləyirik".

USAID-in getməsi hansı reaksiya doğura bilər? ABŞ-Azərbaycan münasibət

bədə öz maraqlarını həyata keçirməyi hədəfləyir. USAID-in fəaliyyətinin Azərbaycanda dayandırılması ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinə müəyyən qədər təsir edə bilər. Çünki ABŞ müəyyən maraqlarının həyata keçirilməsi mexanizminin aradan qalxmasına sevinməyəcək. Buna baxmayaraq, Azərbaycan öz milli maraqlarını qorumaq üçün atdığı addımın arxasında yəqin ki, dayanacaq. ABŞ-ın narazı qalması bizi doğru bildiyimiz yol

"İnanıram ki, yeni prezidentliyiniz dövründə..."

İlham Əliyev ABŞ prezidentinə təbrik məktubu göndərdi

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Donald Trampa təbrik məktubu göndərmişdir.

Məktubda deyilir:

"Hörmətli cənab Prezident.

Amerika Birləşmiş Ştatlarının 47-ci Prezidenti kimi fəaliyyətə başlamağınız münasibətilə Sizə ən səmimi təbriklərimi çatdırmaqdan məmnunluq duyur, dost Amerika xalqının rifahı naminə qarşıdakı məsul ali dövləti fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayıram.

Əminəm ki, sizin gələcək fəaliyyətiniz dünyada sülhün təşviqində, beynəlxalq təhlükəsizliyin gücləndirilməsində önəmli rol oynayacaqdır.

Azərbaycanla Birləşmiş Ştatlar özlərinin milli təhlükəsizlik maraqları əsasında global çağırışlar və təhdidlərə, beynəlxalq terrorizmə və onun müxtəlif təzahürələrinə qarşı mübarizədə daim sıx əməkdaşlıq ediblər.

ABŞ-ın müttəfiqlərinin enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına xidmət edən, enerji sahəsində xoş əməkdaşlığa əsaslan və möhkəm təməllər üzərində qurulmuş əməkdaşlığımızı yüksək qiymətləndirir, ölkəmizin enerji siyasətinə Sizin verdiyiniz daimi dəstəyinizi xüsusi vurğulamaq istədim.

Biz həm ənənəvi, həm də yeni əməkdaşlıq sahələri üzrə Birləşmiş Ştatlar ilə fəal və səmərəli birgə işimizi, qarşılıqlı inam və etimada əsaslanan tərəfdaşlığımızı bundan sonra da qətiyyətlə davam etdirmək və Sizinlə bu istiqamətlərdə sıx işləmək niyyətindəyik.

İnanıram ki, Sizin yeni prezidentliyiniz dövründə Azərbaycan Respublikası ilə Amerika Birləşmiş Ştatları arasında dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri daha da möhkəmlənəcək və yeni məzmun kəsb edəcəkdir.

Bir daha Sizi ürəkdən təbrik edir, möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, işlərinizdə müvəffəqiyyətlər, dost Amerika xalqına daim əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm".

bildən olan təşkilatlar əs-

lində onları yaradan dövlətlərin və güclərin maraqlarına xidmət edirlər. USAID-in də fəaliyyəti hər birimizə məlumdur.

"Bu cür təşkilatların əsl məqsədləri çoxdan ifşa olunub. Onların əsas məqsədləri ayrı-ayrı dövlətlərin daxili işlərinə qarışmaq, bunun üçün özlərinə həmin ölkələrdə dayaq nöqtələri formalaşdırmaqdır. Müxtəlif layihələri həyata keçirmək adı altında məhz bu məqsəd güdüldür. Müxtəlif QHT-lərə, media mənsublarına maliyyələr ayırmaqla onları özlərindən asılı vəziyyətə gətirir. Sonra isə öz maraqlarını onlar vasitəsilə həyata keçirməyə çalışırlar, ölkələrin daxili proseslərə bu yolla təsir göstərirlər. Bu siyasəti həyata keçirən ən öndə gedən təşkilatlardan biri məhz USAID-dir. Bu təşkilat Azərbaycanla bağlı çoxlu layihələr icra edib. Bu gün reallıq ondan ibarətdir ki, əslində onun fəaliyyətinin özü ABŞ-Azərbaycan münasibətlərindən asılıdır. Ötən il USAID-in Azərbaycanda fəaliyyətinin dayandırılması ilə

bağlı hüquqi addım atılması üçün 43 nəfər deputat xarici işlər naziri Ceyhun Bayramova yazılı müraciət etmişdilər. USAID-in daha çox kök atdığı ölkələrdən biri Gürcüstandır. Ötən il Gürcüstanda baş verən hadisələri gördük. Faktiki olaraq USAID və onun kimi təşkilatlardan qidalanan, onlardan asılı olan QHT-lər və media resursları az qala ölkədə vətəndaş müharibəsi salmaq üzrədilər. Azərbaycan təbii ki, bu cür mənfəi nümunələri də nəzərə alaraq lazımi addımlarını atır".

Ekspert qeyd etdi ki, USAID-in fəaliyyətinin dayandırılmasından Azərbaycan nə isə itirməyəcək: "Qarşı tərəfin narazılığı ola bilər. Məsələnin ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinə necə təsir edəcəyinə gəlincə, düşünürəm ki, USAID kimi təşkilatların fəaliyyətinin dayandırılmasının hər hansı bir zərəri olmayacaq. Dövlətlərarası münasibətlərdə mütləq deyil ki, USAID kimi təşkilatlar mütləq Azərbaycanda fəaliyyət göstərsinlər".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Nazirin sözlərinə görə, USAID-in fəaliyyəti 2024-cü il iyunun 1-dən etibarən de-yure dayandırılıb: "Onların (USAID) fəaliyyətinin tam olaraq dayandırılmasının vaxtı yetişib".

62 ildir ki, fəaliyyətdə olan USAID nəcib ideyalar əsasında fəaliyyət göstərdiyini elan etsə də, zaman-zaman onun fəaliyyəti ilə bağlı ciddi suallar və şübhələr yaşanıb. Ən əsas və ciddi ittiham USAID-in ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin (CIA) alt strukturu kimi fəaliyyət göstərməsi, fəaliyyət göstərdiyi ölkələrdə humanitar yardım və digər dəstək proqramları ilə yanaşı, rəsmi ABŞ-ın dost saymadığı ölkələrdə mövcud ictimai-siyasi quruluşun dəyişməsi üçün "yumşaq güc" kimi istifadə edilməsi ilə bağlı olub.

USAID Azərbaycanda 1991-ci ildən fəaliyyət göstərir. Fəaliyyəti dövründə defələrlə Azərbaycana münasibətdə həmişə ayrı-seçkilik edilib. Azərbaycanın Qarabağda başladığı lokal xarak-

Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində "beynəlxalq müşahidə missiyasının yaradılması" təşəbbüsü ilə çıxış etmişdi. USAID-in Azərbaycana qarşı bu mövqeyinin əsl səbəbi təbii ki, bağlı olduğu "Soros" Fondudur.

Zamanında Azərbaycan da hərç-məcliklər yaratmaq istəyən bu fond biabırçı şəkildə ölkədən qovulmuşdu. Hələ də "quyruq acısını" unuda bilməyən fond törəməsi USAID-i işə salaraq Azərbaycana qarşı qərəzli mövqe tutmaqda davam edir. Ona görə də ən yüksək səviyyədə artıq qərar verilib ki, bu təşkilatın ölkəmizdə fəaliyyətinə son qoyulmasının zamanıdır.

ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyinin sözçüsü Erin Robertson nazirin bəyanatına "Amerikanın Səsi"ndə münasibət bildirib. Cavabda bildirilir ki, ABŞ Azərbaycan hökuməti ilə dialoqu davam etdirməyi səbirsizliklə gözləyir: "USAID 1991-ci ildən Azərbaycan hö-

lərindəki soyuqluğun bir qədər də kəskinləşməsinə gətirib çıxarmıy?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, USAID təbii olaraq həmişə Amerikanın maraqlarına xidmət edib. Sadəcə, görüntü yaradıblar ki, guya Azərbaycan və digər ölkələrə xoş niyyətlər üçün yardımlar edilib: "Burada ABŞ-ın siyasi maraqları həmişə olub. Hansı regionlarda USAID və onun kimi təşkilatlar vasitəsilə maliyyə yardımları edilibsə, həmin region və dövlətlərdə özlərinə sərf edən vəziyyət yaratmaq məqsədi güdüldü. Müxtəlif partiyaların üzvlərini maliyyə dəstəyi verməklə əslində həmin partiya da maliyyə dəstəyi vermiş olurlar. Mən özüm uzun illərdir QHT rəhbəriyəm, ancaq heç vaxt xaricdən maliyyə almamışam. Çünki pulu verən sifarişlərini də verir. Müxtəlif layihələr adı altında vəsaitlər verən dövlət təbii ki, ilk nö-

vdən çəkəndirməməlidir. Onsuz da ABŞ-Azərbaycan münasibətləri Bayden hakimiyyəti dövründə yaxşı deyildi. Bayden hakimiyyəti daim işğalçı Ermənistanın müdafiəsində oldu və Azərbaycana qarşı addımlar atdı. Amma indi yeni Donald Tramp administrasiyası fəaliyyətə başladı və ümid edək ki, Azərbaycan-ABŞ münasibətlərində xoş niyyətli yaxınlaşmalar olacaq. Azərbaycanın haqlı mövqeyi Tramp administrasiyası tərəfindən nəzərə alınacaq. Amma onu da unutmayaq ki, Trampın komandasında da Azərbaycanı sevməyən yüksək vəzifəli şəxslər var. Biz hər bir halda Azərbaycanın dövlət və milli maraqlarına xələl gətirə bilən istənilən layihələrin burada icrasına imkan verməməliyik".

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov isə bildirdi ki, bir sıra dövlətlərdə fərqli formada fəaliyyət göstərən USAID və bu qə-

Leonard Peltiyərə azadlıq

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Onsuz planetdə it yiyəsini tanımırdı, Amerikada təzə siyasi dəyişiklikdən sonra həyat daha da maraqlı olacaqdır. “Bizimdir, bizimdir, Kanada da bizimdir”, “Panama kanalını açacağıq”, “Qrenlandiya qədim amerikan torpağıdır” kimi mahnıların ardınca Dünya Səhiyyə Təşkilatından və Paris iqlim razılaşmasından imzani çəkib çıxmaq, öz adına bit-koin buraxmaq və sairə və ilaxır.

Axırıncı lap əla idi. Prezidentin bu addımından şövqə gələn övrəti də dəxi öz adına elə bir zad (qısaca koin deyək) buraxıb. Hazırda uşaqlar hazırlamış öz koinlərini buraxsın. İlon Mask Hitler salamı verir, dünyanın ilk trilyarderi olmağa hazırlaşır. Kosmosa maşınını fırladan adam ən ağıllı və pullumuzdur. Qabaqda gedən zəncirli misalı.

Prinsipcə, həmişə belə olub, sadəcə, indi camaat açıq oynayır. Niksonun, Buşun, nə bilim, Reyqanın mətbuatdan, cəmiyyətdən qorxa-qorxa elədiyini indiki prezidentlər (tək Amerikada deyil ki) qızıl-qırmızı, oynaya-oynaya, tam aşkarlıq şəraitində edirlər. Kimin nə sözü ola bilər? Heç kimin. Rəhmətlik İsa müəllim demişkən, günahsız olan ilk daşı tulla-sın. Belə çıxır hamımız bulaşmışıq, təmiz insan qalmayıbdır.

Hələ o son anlarda, tələm-tələsik əfv fərmanı imzalanması lap anekdot idi. Bayden az qala bütün ailə üzvlərini (cəmi 7 nəfərə yaxın arvad-uşaq, əmioğlu-yeznə və sairə toplusu) sərəncama salıb əfv etdi. Maraqlıdır ki, onların heç biri haqda məhkəmə qərarı da yox idi. Hətta yanılıramsa, bəzilərinə cinayət işi açılmamışdı. Bayden sadəcə qabaqlama tədbiri görüb. Ki, sabah Tramp bunları tutub basmasın. Qanuna görə bir adamı eyni maddə ilə 2 dəfə suçlamaq olmaz axı. Sanki qanun-zad qalıbmış.

Eyni zamanda Donald müəllim and içib peçatı əlinə götürən kimi bir sürü cinayətkarı əfv elədi, bunların içində 2020-ci ildə Konqresə basqın edən tərəfdarları da var idi. Həmin vaxt 5-6 adam ölmüşdü. Əşşi, elə çox ölüm olmayıb, nə olacaq ki...

Ancaq Baydenin əfv sərəncamına düşənlər arasında ev dustaqlığına buraxılan bir nəfərin adı mənə dəhşət tanış gəldi: Leonard Peltiyer. Bunu haradan xatırladığımı uzun müddət başa düşmədim, axırda internet köməyimə gəldi.

Ey dadi-bidad. Təsəvvür elə, bu Peltiyer yerli hindulardan biridir, 1976-cı ildə iki federal agenti öldürdüyü üçün həbsə atılıb və tam 48 ildir türmədə imiş. 1980-ci illərdə SSRİ-də Leonard Peltiyerin hüquqlarını müdafiə komitəsi yaradılmışdı. Tez-tez televiziya, radio və qəzetlərdə Peltiyeri inciden kapitalist Sern dayı haqda ifşa materialları verirdi. Bizim özümüzə də orta məktəbdə Peltiyer barədə danışardılar. Yeni mən 1 may paradında “Peltiyərə azadlıq” qışqıranda haradasa 10 yaşım var idi.

Maraqlıdır ki, “Beynəlxalq Amnistiya” təşkilatı onun qanunsuz həbs edildiyi qənaətinədir və ABŞ-ın özündə bu yoldaşa azadlıq istəyən xeyli adam varmış. Lakin ABŞ sözün əsl mənasında siyasi dustaq olan Peltiyeri (insafən, Peltiyer özü suçuunu etiraf edib, bunu yazmalıyam) indiyəcən azad etməyibmiş. 48 il həbsdə qalmaq nə deməkdir, adam fikirləşəndə belə tər basır. Artıq hətta ona azadlıq istəyən SSRİ-də dağılıb, Peltiyer isə “yatırmış”.

Yeri gəlmişkən, bu günlərdə bizdə də buna bənzər qərribə məhkəmə hadisəsi oldu. 2013-cü ildə Bakı Ağır Cinayət Məhkəməsi şair Əli Kərimin oğlu Orxan bəyi qanunsuz həbs etmiş, əmlakını, pulu mənimsəmişdi. Həmin qərardan 2 il sonra Orxan bəy gənc yaşında xəstəlikdən öldü. Qayınanası evdən müsadirə edilən 200 min manata yaxın pulu geri qalmaq üçün həmin vaxt iddia qaldırmışdı, deyirdi pullar mənimdir. Prokurorluqla çəkişmə axırda Avropa Məhkəməsinə çıxmışdı, oradan qərar gəlmişdi: pullar qaytarılsın. Lakin qayınana da qərarın icrasını görmədən öldü. Nəhayət, indi, uzun məhkəmə araşdırmasından sonra həmin pullar Orxan bəyin salamat ailə üzvlərinə qaytarılıb.

Mövzumuz çox dəxli yoxdur, ancaq Hacibala Abutalıbov Bakıda camaatın evini uçurtmuşdu, sonra Avropa Məhkəməsi 3 milyon manata yaxın kompensasiya qərarı çıxarıb. Bu pulu dövlət büdcəsi ödəməlidir. Hacibala müəllim isə hazırda Qaxda, İlisu şəlaləsində çimirdi.

Amma bu Peltiyer də üzübək adammış ha... Əsl hindu balasıdır. Planetimizə belə insanlar lazımdır.

Vladimir Putin və İran prezidenti Məsud Pezeşkian arasında ötən həftəsonu Moskvada imzalanmış sənəd həm qonşu ölkələrdə, həm də dünyada müzakirə edilməkdədir. 47 bənddən ibarət razılaşma 20 il müddətinə nəzərdə tutulub.

Gözləntilərin əksinə olaraq, yeni sənəddə KXDR ilə razılaşmaya bənzər bənd daxil edilməyib. Rusiya-İran müqaviləsində yalnız qeyd olunur ki, tərəflər tərəfdaşlardan birinə təcavüz etmiş ölkəyə “hərbi və ya digər yardım” göstərməyəcəklər. Deməli, İranla İsrail arasında müharibə olacağı təqdirdə Moskva İsrailə, İran isə Ukraynaya kömək etməyəcək.

12-ci bənd diqqətəlayiqdir, burada Moskva və Tehran arasında “Xəzər regionuna, Mərkəzi Asiyaya, Cənubi Qafqaza və Yaxın Şərqi müdaxilənin və orada üçüncü dövlətlərin sabitliyi pozan mövcudluğunun qarşısını almaq məqsədilə” əməkdaşlıqdan bəhs edilir. Hazırkı kontekstdə bu düsturlar açıq şəkildə Qərb ölkələrinin mövcudluğuna və hazırda Avropa İttifaqı ilə münasibətləri fəal şəkildə yaxşılaşdırmağa çalışan İrəvanın hərəkətlərinə qarşı yönəlib.

Yada salaq ki, Ermənistanın son zamanlar aşkar qərbyönümlü siyasəti, Avropa Birliyinə üzlüklə bağlı posesdurlara başlaması, ABŞ-la strateji xərtiyə imzalaması və Avropa Birliyinin müəmmalı müşahidə missiyasının daha iki il müddətinə sərhəddə qalmasına razılıq verməsinə İran reaksiya bildirmirdi. Halbuki Tehran qeyri-region dövlətlərinin bölgədə mövcudluğunu İran üçün qeyri-məqbul, “qırmızı xətt” sayır. İndi bu müqavilə artıq Tehranın rəsmi mövqeyidir. Ermənistan isə reaksiya bildirmir, sanki söhbət onlardan getmir.

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Rusiya və İranın özlərini bu bölgədə necə aparacaqları bu ölkələr arasında bağlanmış sazişlə deyil, Tramp hökumətinin hər iki ölkə ilə bağlı real planlarından asılı olacaqdır: “Yaxın bir neçə ayda dünyaya Trampın hər iki ölkə ilə bağlı hansı planlarının olduğundan xəbər tutacaq. Unutmayaq ki, Tramp həm də biznesmendir. O, siyasi məsələlərə iqtisadi maraqların gözü ilə baxmağı üstün tutur. Bu səbəbdən bir çox suallara cavab, onun Rusiya ilə bağlı məsələlərdə hansı siyasəti yürüdəcəyindən asılı olacaqdır. Tramp Ukrayna ilə bağlı

Moskvada imzalanan sazişdə 12-ci bənd

“Üçüncü dövlətlərin sabitliyi pozan mövcudluğunun qarşısını almaqla” bağlı razılaşma rəsmi Tehran və Moskvanın Ermənistana xəbərdarlığıdır

münasibətini seçkiöncəsi bir neçə dəfə bəyan edib. İndi hakimiyyət kürsüsünə oturdudan sonra da eyni siyasəti yürüdəcəkmi? Düşünürəm ki, bütün hallarda Rusiya-Ukrayna münaqişəsində Tramp Rusiyaya dəstəkləyəcək - lakin o bunu əvəzsiz etməyəcək. Yeni bu sövdələşmədə ölkəsinin maraqlarını maksimum reallaşdırmağa çalışacaq”.

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramovun sözlərinə görə, Rusiya və İran arasında imzalanmış müqavilə və eləcə də Pezeşkianın Rusiyaya səfəri çərçivəsində baş verənlər təbii olaraq maraqlıdır: “İran tərəfinin uzun müddətdir ki, sazişi imzalamağa hazır olduğunu bəyan etməsinə rəğmən Rusiyanın sənədin imzalanmasını yubarması məlum idi. Pezeşkian hələ BRIKS sammitində iştirak etmək üçün Kazana yollandığı ərzədə məhz elə sammit çərçivəsində sazişi imzalamaq istədiyini demişdi. Amma bu baş vermədi. Və təbii ki, bu hal Rusiya ilə İran arasında hansısa məsələlərlə bağlı fikir ayrılıqlarının olduğuna dair ehtimalları artırdı. Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə görüşmək üçün Kremlinə yollanan Pezeşkian və onun nümayəndə heyətinin bir saata yaxın qapıda gözləmək məcburiyyətində qalması da, imzalanan sazişdə gözlənilənlərin əksinə ola-

raq tərəflərin bir-biriləri qarşısında hərbi öhdəliklərinin nəzərdə tutulmaması da İran və Rusiya münasibətlərinin hamar olmadığını ən bariz sübutdur. İmzalanmış memorandumda tərəflərin müxtəlif sahələrdə, o cümlədən müdafiə və təhlükəsizlik sahələrində əməkdaşlığı gücləndirəcəyi bildirilsə də, burada əsasən söhbətin tərəflərdən birinə hücum olarsa, qarşı tərəfin təcavüzkarə dəstək verməməsi nəzərdə tutulub. Yəni başqa sözlə desək, bu, müttəfiqlik müqaviləsi deyil, daha çox hücum etməmək müqaviləsidir.

Sənədin 12-ci bəndində, yəni “Xəzər regionuna, Mərkəzi Asiyaya, Cənubi Qafqaza və Yaxın Şərqi müdaxilənin və orada üçüncü dövlətlərin sabitliyi pozan mövcudluğunun qarşısını almaq məqsədi ilə” əməkdaşlığa gəldikdə isə sözsüz ki, həm rəsmi Tehran, həm də Moskva öz sərhədlərində kənar güclərin möhkəmlənməsində maraqlı deyillər. Bu, Rusiyanın Cənubi Qafqaz maraqlarına zərbə olmaqla yanaşı, həm də İran üçün potensial təhlükə kimi qəbul olunur”.

Politoloq şimal və cənub qonşumuzun etibarlı tərəfdaş olmadığından da söz açdı: “Uzun illər ərzində İrəvanı ayaqda saxlayan, təcavüzkarə dəstək verən iki dövlət olaraq Rusiya və İranın bu cür birgə mövqe ortaya qoyması təbii ki, yaxşı haldır.

Amma məsələ burasındadır ki, bu narahatlıq quru bəyanatlardan o yana keçmir. Realdakı biz yenə də Rusiya və Ermənistan arasında ticarət dövriyyəsində artımlara, haqqında danışılan üçüncü qüvvələrin müdaxilələrinin qarşısının alınması üçün rəsmi Moskvanın təzyiq nəqlərini işə salmamasına şahidlik edirik. Eyni şey İrana da aiddir. ABŞ-ı özünün düşməni elan edən İran, düz sərhədlərində ABŞ-Ermənistan təlimlərinə, Avropa İttifaqı müşahidə missiyası adı altında Ermənistana yerləşmiş kəşfiyyatçıların fəaliyyətinə, Ermənistanın Ai üzvlüyü üçün müraciətinə və eləcə də ABŞ-Ermənistan strateji tərəfdaşlığına qarşı da hər hansı bir addım atmır. Əksinə, Ermənistana istənilən səviyyədə dəstək verməyə hazır olduğuna dair davamlı mövqe ortaya qoyur.

Odur ki, indi Rusiya və İran arasında imzalanmış sazişə, ümumiyyətlə, ciddi sənəd kimi baxmağa ehtiyac yoxdur. Hər iki tərəf dəfələrlə etibarlı tərəfdaş olmadığını sübut ediblər və indi imzalanan saziş də böyük ölçüdə heç nəyi dəyişməyəcək. Qərblə aparılan danışıqlarda tərəflərdən hər hansı birinin maraqları hansısa şəkildə təmin olunacaqsas, həmin tərəf məmnuniyyətlə indi imzalanan sazişi bir tərəfə ataraq yoluna davam edəcək”.

□ **Cavansir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

Donald Tramp yanvarın 20-də prezident kimi and içdikdən sonra Ağ Evdə 4 il davam edəcək fəaliyyətə başladı. Məlumdur ki, Azərbaycanın Tramp dövrü ilə bağlı gözləntiləri var.

“Yeni Müsavat” yada salır ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 25-də Trampa zəng edib və onu prezident seçilməsi münasibətilə təbrik edib. Bundan başqa, İlham Əliyev yerli telekanallara müsahibəsində də ABŞ-da dövlət başçısının dəyişməsindən sonra Azərbaycan-Amerika münasibətlərinin fəallaşmasına ümid etdiyini deyib: “Tramp hakimiyyətə tamamilə yeni gündəmlə gəlir, onun ilk dönəmində ABŞ-Azərbaycan münasibətlərində heç bir problem olmayıb. Klinton və Corc Buş (kiçik) administrasiyalarında ABŞ-la ciddi əməkdaşlığın təməlini qoyduq. Bu, Trampın dövründə də davam etdi”. Prezidentin fikrincə, “Trampın bəyanatlarında çox dəqiq və aydın siqnallar var və Azərbaycan ictimaiyyəti onların əksəriyyətini bölüşür”.

“Co Bayden administrasiyasından fərqli olaraq, ABŞ-ın yeni seçilmiş prezidenti Donald Trampın Cənubi Qafqaza, xüsusən də regionun aparıcı iqtisadiyyatı olan Azərbaycanla əməkdaşlığa dair spesifik, düşünülmüş və pragmatik siyasəti var”, - amerikalı siyasətçi, Nyu-Yorkun 45-ci Assambleya dairəsində Respublikaçılar Partiyasının lideri Boris Pinkus Haqqın.az-a müsahibəsində belə deyib. Onun sözlərinə görə, Bayden administrasiyasının xarici siyasət kursunun xarakterik xüsusiyyətlərindən biri Cənubi Qafqazda düşünülmüş siyasətinin olmaması idi: “Amma Tramp ağlabatan və uzaqqören bir insan kimi global proseslərə ilk növbədə ABŞ-ın iqtisadi maraqları prizmasından baxır və yalnız bundan sonra diqqətli siyasət yönəldir. Bu yanaşma Cənubi Qafqazda əsas oyunçu kimi ABŞ-ın Azərbaycanla əməkdaşlığı üçün gözəl perspektivlər açır. Tramp çox gözəl anlayır ki, Azərbaycanı mühüm edən tək bu ölkənin enerji resursları deyil, həm də geniş logistik imkanlar, nəqliyyat və tranzit infrastrukturudur, Xəzər dənizi vasitəsilə Mərkəzi Asiyaya çıxışı, İranla sərhədi və digər amillərdir. Təcrübəli iş adamı kimi

Tramp qarşılıqlı faydalı münasibətlər qurmağı bilir. Tez-tez bu tezisi təkrarlayır: “Əgər mənə kömək etsən, mən də sənə mütləq kömək edərdəm”. Hesab edirəm ki, ABŞ-ın yeni seçilmiş prezidentinin bu həyat kredosu fundamental xarakter daşıyır...”

“Azərbaycan Cənubi Qafqazda sabitliyin əsas təminatçısıdır. Fikrimcə, Tramp administrasiyasında məhz belə bir anlayış hakim olacaq”. Caliber.az-ın məlumatına görə, Harvard Universitetinin teologiya üzrə magistratura məzunu, politoloq Dmitri Radişevski belə deyib. Politoloqun proqnozuna görə, Tramp və onun komandası Azərbaycanı Türkiyə və İsrail arasında vasitəçilik etməkdə dəstəkləyə bilər. İrəvanla sülh anlaşmasının imzalanmasına gəlincə, politoloq əmindir ki, Tramp Ermənistanın Türkiyə və Azərbaycanla möhkəm sülh bağlamasını istəyir. “ABŞ-ın yeni lideri eyni zamanda Ermənistanın İran deyil, Türkiyə və Azərbaycana yönəlməsini istəyir. Və əlbəttə, Trampın komandası istəyir ki, ermənilər öz ideologiyalarında revanşizmdən tamamilə imtina etsinlər”.

Azərbaycanlı analitiklər nə gözləyirlər, Trampın Bakı ilə münasibətləri necə olacaq?

Deputat Elman Nəsirov “Yeni Müsavat”a açıqladı ki, Trampın edəcəklərini indidən inqilab kimi qiymətləndirənlər var: “O, 2017-2021-ci illərdə hakimiyyətdə olarkən, ilk gündə bir sərəncam imzalamışdı, Bayden isə prezident vəzifəsinə başladığı ilk gün 17 sərəncam imzalamışdı. Bu dəfə isə Tramp 100-ə yaxın sərəncam imzalamasını bəyan edib və dediyini də etməyə başlayıb. Bu da ondan xəbər verir ki, Trampın siyasəti Bayden-dən kəskin fərqlənəcək. Eyni zamanda and içmə mərasimində səsləndirdiyi bəyanatlarla sülhpərvər qalacağını bildirir. Həmçinin Cənubi Qafqazda sülh prosesinə dəstək verəcəyi gözlənilir. Cənab prezident hələ Şuşa Forumunda qeyd etmişdi ki, Trampın ilk prezidentliyi

Trampın Ağ Evə qayıdışı - Bakıya fərqli siyasət gözləntisi

Amerikalı politoloq hesab edir ki, yeni prezidentin Azərbaycanla bağlı “spesifik, düşünülmüş və pragmatik siyasəti var” - deputat və təhlilçinin rəyləri

dövründə əlaqələr yüksək səviyyədə olub, enerji təhlükəsizliyi, global sülhə dəstək və beynəlxalq terrorizmlə mübarizədə mövqelərimiz üst-üstə düşüb. Ona görə də Trampın bundan sonra atacağı addımlar əməkdaşlıq üçün yeni imkanlar yaradacaq”. **Deputat qeyd etdi ki, onun Bayden administrasiyası kimi erməni diasporuna ehtiyacı yoxdur:** “Özünün milyarder olması göstərir ki, erməni lobbisinin bir sentinə də möhtac deyil. Tramp əvvəlki prezident kimi erməni diasporundan asılı olmayacaq. Üstəlik, onun ətrafında İlon Mask kimi milyarderlər var. Bu da Ağ Evin yeni rəhbərinə müstəqil və xarizmatik siyasət yürütməyə imkan verəcək”. **Prezidentin son müsahibəsində ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinin Tramp dövründə strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksələcəyi ilə bağlı gözləntilərini şərh edən E.Nəsirov bildirdi ki, bunun üçün tərəflər arasında geniş əməkdaş-**

lıq potensialı var: “Strateji tərəfdaşlıq isə münasibətlərin o səviyyəsidir ki, ortaq mövqedən çıxış edilir. Bunun üçün imkanlar böyükdür. Trampın birinci prezidentliyi dövründə Azərbaycana yanaşmasını yada salsaq, bu perspektivni olduğunu müşahidə etmək olar”.

Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədova Trampın öl-kəlinin daxili işlərinə qarışmayacağını gözləyir. Onun sözlərinə görə, Respublikaçılar diqqəti ABŞ-ın öz problemlərinə ayıracaq: “Həmin məsələləri Tramp çıxışında açıqladı. Onun nəhəng ideyaları və planları var. Azərbaycana gəldikdə, bu 4 il ərzində Konqresdən bədnam qətnələr, qanun layihələri gözləmirəm. Respublikaçılar Senata seçkiləri də udublar. O baxımdan, ABŞ-Azərbaycan münasibətləri inkişafda olacaq. Təbii ki, Ermənistanla da imzalanmış xartiya var. Bunu da nəzərə almalıyıq. Biz Trampdan sülh sənədinin imzalanması və Zəngə-

“Putin Rusiyanı məhv edir” - Tramp

Vladimir Putin Ukraynada hərbi əməliyyatlara son qoymaq üçün razılığa gəlməkdən imtina etməklə Rusiyanı məhv edir. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bunu ABŞ prezidenti Donald Tramp deyib. “O razılaşmadır. Hesab edirəm ki, o, sövdələşməyə getməklə Rusiyanı məhv edir. Rusiyanın böyük problemləri olacaq. Əksəriyyət müharibənin bir həftəyə bitəcəyini düşünürdü, amma indi üç ildir ki, davam edir”, - Tramp bildirib.

“Müharibə tezliklə bitməyəcək” - Makron

Fransa prezidenti Emmanuel Makron Ukraynadakı münaqişənin tezliklə bitməyəcəyinə əmindir. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, Makron Avropanı realist olmağa çağırıb. O vurğulayıb ki, Avropa danışıqlar prosesinin fəal iştirakçısı olmalıdır, çünki Avropa ölkələrinin iştirakı olmadan qitədə sülhü və təhlükəsizliyi təmin etmək mümkün deyil:

“Bu münaqişə nə sabah, nə də o biri gün bitməyəcək”. Makron qeyd edib ki, Ukrayna danışıqları “güclü mövqedən” aparmalıdır və təhlükəsizlik zəmanətinin təmin edilməsi vacibdir. Onun dediyinə görə, hərbi əməliyyatlar başa çatdıqdan sonra əsas vəzifə Ukraynanın müharibənin təkrarlanmasından qorunmasını təmin etmək, eləcə də Avropanın təhlükəsizliyini qorumaq olacaq. Bundan əlavə, Makron Fransa hökumətini həm Fransada, həm də xaricdə ordunun gücləndirilməsi üçün könüllülərin orduya cəlb edilməsini sadələşdirməyə çağırıb.

❑ **Xəbərləri hazırladı: EMİL**

zur dəhlizinin açılması prosesinə ildırımsürətli dəstək verməsini gözləyirik. İndiki halda, İrəvana təzyiq edib-etməyəcəyini proqnoz-

laşdırmaq olduqca çətindir. Cənubi Qafqaz onun siyahısında ön sıralarda deyil”.

❑ **Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”**

Dünya İqtisadi Forumunun (DİF) 2025-ci il toplantısı İsveçrənin Davos şəhərində öz işinə başlayıb.

Sayca 55-ci olan forum bu il "Ağıllı əsr üçün əməkdaşlıq" devizi altında keçirilməklə hökumət, biznes və vətəndaş cəmiyyətinin ən yüksək səviyyəli liderlərini, eləcə də tanınmış elmi və mədəni düşüncə sahiblərini bir araya gətirir. Builki toplantı etibarlı qlobal dialoq və əməkdaşlıq platforması kimi müxtəlif maraqlı tərəfləri birləşdirməklə mürəkkəb dövrdə əlaqələri gücləndirmək, gələcəyə yönəlmis baxışlar və həllər təqdim etmək məqsədini daşıyır. Eyni zamanda forum çərçivəsində "Mürəkkəblikdə liderlik" adlı xüsusi istiqamət müzakirəyə çıxarılacaq.

İqtisadi islahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin İqtisadi təhlil şöbəsinin müdiri Günay Quliyeva bildirir ki, "Ağıllı əsr üçün əməkdaşlıq" başlığı altında keçirilən builki Davos Forumu global problemlərin həlli istiqamətində beş əsas mövzunu əhatə edir. Bunlar qlobal iqtisadi artımın yeni mənbələrinin müəyyən edilməsi və daha dayanıqlı iqtisadiyyatların qurulmasına yönəlmis "İnkişafın yenidən təsəvvürü", sənaye liderlərinin texnoloji dəyişikliklər və yeni sənaye dinamikaları ilə uzunmüddətli prioritetlərini tarazlaşdırmalarına kömək edən "Ağıllı dövrdə sənayelər", insan kapitalının inkişafını və ona investisiyanı təşviq edərək dayanıqlı cəmiyyətlərin qurulmasına dəstək verən "İnsanlara investisiya", iqlim

Dünya İqtisadi Forumu - əsas müzakirələr

Sayca 55-ci olan forum çərçivəsində "Mürəkkəblikdə liderlik" adlı xüsusi istiqamət müzakirəyə çıxarılacaq

və təbiət problemlərinin həlli üçün innovativ tərəfdaşlıqların qurulmasını, maliyyələşdirmənin artırılmasını və qabaqcıl texnologiyaların tətbiqini əhatə edən "Planeti qorumaq" və beynəlxalq arena-da və cəmiyyət daxilində etimadın bərpası üçün yeni əməkdaşlıq yollarını araşdıraraq "Etimadın yenidən qurulması" mövzularıdır.

Günay Quliyeva əlavə edir ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Dünya İqtisadi Forumunun mühüm tərəfdaşlarının dan birinə çevrilib. 2020-ci il

yanvarın 21-də Davosda imzalanmış niyyət protokolu əsasında ölkəmiz Dördüncü Sənaye İnqilabı Mərkəzləri Şəbəkəsinə qoşulub və qlobal innovasiya proseslərində fəal rol oynamağa başlayıb. Bu təşəbbüs çərçivəsində İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində 2022-ci ildə fəaliyyətə başlayan Dördüncü Sənaye İnqilabı Mərkəzi (4SİM) həm qlobal miqyasda, həm də yerli iqtisadi transformasiya layihələrinin həyata keçirilməsində əhəmiyyətli rol oynayır.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev hazırda Davos-

dadır və artıq forumun bir neçə mühüm müzakirəsində iştirak edib. Bununla yanaşı, 23 yanvar tarixində keçiriləcək "Caspian Crossroads and Currents" adlı paneldə də dövlət başçısının iştirakı nəzərdə tutulur. Bu panel çərçivəsində regionun strateji əhəmiyyətini artıran əsas iqtisadi və siyasi məsələlər gündəliyə gətiriləcək. Prezident İlham Əliyevin indiyədək forum çərçivəsində apardığı müzakirələr regional əməkdaşlıq, enerji təhlükəsizliyi və iqtisadi inkişaf məsələlərinə dair dərin anali-

zik baxışların təqdim olunmasına mühüm töhfə verib və onun növbəti çıxışı da beynəlxalq ekspertlər tərəfindən böyük maraqla gözlənilir.

İİTKM-in şöbə müdiri məlumat verib ki, forum ərəfəsində İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya Mərkəzi (4SİM) ilə əməkdaşlıq mühitinin gücləndirilməsi, məsuliyyətli idarəetmənin təşviqi və qlobal çağırışlara innovativ həllərin təqdim edilməsi məqsədini daşıyan nüfuzlu beynəlxalq platformadır. İsviçrənin Cenevrə şəhərində yerləşən mənzil-qərargahı ilə forum

sahəsində yeni imkanlar yaradacaq və ölkəmizin mövqeyini əks etdirən məzmunların daha geniş beynəlxalq auditoriyaya çatdırılmasını təmin edəcək.

Qeyd edək ki, Dünya İqtisadi Forumu 1971-ci ildə Klaus Şvab tərəfindən təsis edilib, qlobal sənaye liderləri arasında əməkdaşlıq mühitinin gücləndirilməsi, məsuliyyətli idarəetmənin təşviqi və qlobal çağırışlara innovativ həllərin təqdim edilməsi məqsədini daşıyan nüfuzlu beynəlxalq platformadır. İsviçrənin Cenevrə şəhərində yerləşən mənzil-qərargahı ilə forum

laşdırılıb, müvafiq bölmələr yaradılıb və mərkəzin əməkdaşları tərəfindən hazırlanmış ölkə və qlobal əhəmiyyətli məzmunlar müvafiq bölmələrə yerləşdirilib.

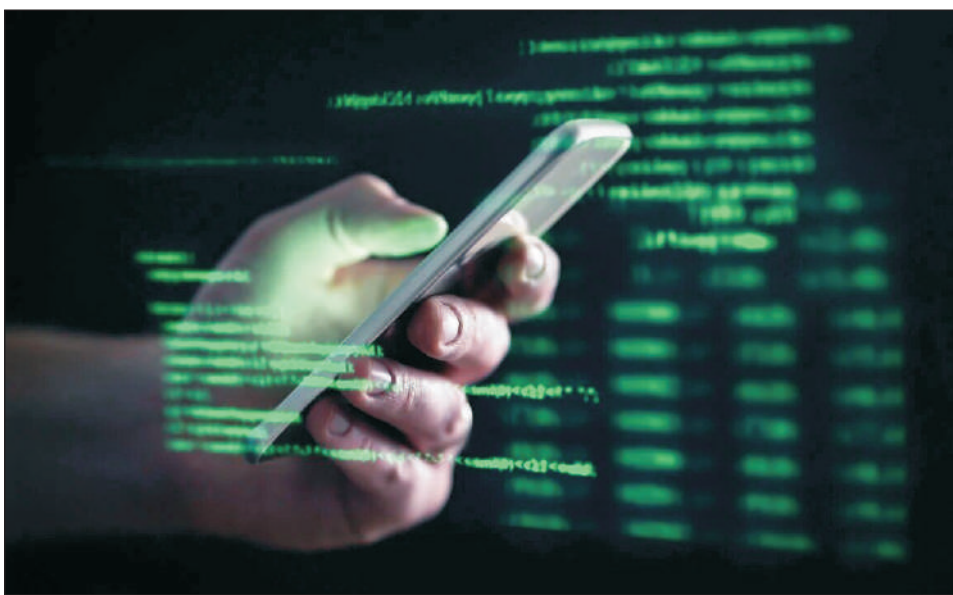
DİF-in "Strateji Zəka" Platforması dayanıqlı inkişaf və iqlim dəyişikliyi, iqtisadi artım və inkişaf, texnoloji inkişaf və yeniliklər, qlobal sağlamlıq problemləri, cəmiyyətin transformasiyası və idarəetmə kimi qlobal problemləri əhatə edir. Bu təşəbbüs Azərbaycanın qlobal intellektual şəbəkələrə inteqrasiyasını gücləndirəcək, innovasiya

1000-dən çox qabaqcıl şirkətin üzvlüyünü özündə birləşdirərək dünya miqyasında iqtisadi inkişafın əsasını təşkil edən ideyaların formalaşdırılmasında mühüm rol oynayır.

Günay Quliyeva vurğulayır ki, Dünya İqtisadi Forumunun 2025-ci il toplantısı qlobal problemlərə kollektiv həll yolları axtarışında əhəmiyyətli bir mərhələdir. Azərbaycan bu tədbirdə aktiv iştirakı ilə öz mövqeyini möhkəmləndirərək beynəlxalq əməkdaşlığa töhfəsini davam etdirir.

Kartdan pul oğurluğu - günahkar kimdir?

Bəzi banklarda qoruma sistemlərinin zəif olduğu deyilir

Milli Qəhrəman Hökumə Əliyevanın ailəsinin kiberdələduzluq halı ilə üzvləşməsi və Daxili İşlər Nazirliyinin Kibercinayətkarlıqla Mübarizə Baş İdarəsinin həmin şəxsi müəyyən edərək oğurlanan pullar geri qaytarması cəmiyyətin diqqətini yenidən kartlardan pul oğurlanmasına yönəltdi.

Belə ki, Hökumə Əliyevanın vəfatına görə ailəsinə ödənilən sığorta və kompensasiya məbləğindən qalan 80 507 AZN vəsait oğurlanırdı. Faktla bağlı Daxili İşlər Nazirliyinin Kibercinayətkarlıqla Mübarizə Baş İdarəsi və KapitalBank tərəfindən dərhal araşdırma başlanıldı. Vəsaitin

köçürüldüyü hesab dərhal blokladı və oğurlanan məbləğin istifadəsinə icazə verilmədi. Görülən tədbirlər nəticəsində məbləğin bərpası mümkün oldu və vəsait geri qaytarıldı.

Qeyd edək ki, baş verən hadisədə müştəri Hökumənin atası Cəlil Əliyev bank tərə-

findən göndərilən OTP, 3D təhlükəsizlik kodu da daxil olmaqla, bütün şəxsi məlumatlarını dələduzlarla bölüşüb. Bu səbəbdən də dələduzlar asanlıqla vəsaiti oğurlaya bilərlər. Sosial şəbəkələrdəki müzakirələrdə bankların da bu işdə məsuliyyəti olduğu haqda çoxsaylı iddialar səslənilib. Bildirilib ki, hansısa bir dələduza kod verilmədiyi halda da bəzi bankların kartlarından pullar yoxa çıxır. Şikayət etdikdə isə banklar məsuliyyəti üzərindən atırlar. Hətta

bəzi banklarda qoruma sistemlərinin zəif olduğu deyilir.

İnformasiya texnologiyaları üzrə ekspert Fərhad Mirəliyev deyir ki, üçüncü şəxslərə kartın üzərindəki 16 nömrəli kod, onun istifadə müddəti və ya CV kod təqdim edilməməlidir: "Məntiqi nəticə odur ki, zərərçəkmişə fishing hücumu olub, yaxud da kimsə bank əməkdaşı adından zəng edib sui-istifadə edib. Hansısa bir yolla vətəndaşdan o kodlar alınıb. KapitalBankın məsələ ilə bağlı açıqlamasında da deyilirdi ki, bu məlumatlar paylaşılmalıdır. Lakin elə zərərçəkmiş də var ki, deyir, kiber qaydalara əməl etsə də, yenə də talanır. Vətəndaşlar bildirirdi ki, gecə vəsaitləri kartdan çıxarılıb. Onların arasında elə bir hesab var idi ki, əmanət idi və onun kartı belə yox idi ki, məlumatlar oradan öyrənilsin. Təbiiqin içində istifadəçidən xəbərsiz əməliyyatlar olunmuşdu. Biz ona dedik ki, sən yəqin kartın məlumatını paylaşmısan, cavab verdi ki, həmin hesabın kartı yoxdur, onu necə paylaşa bilər. Həmin zərərçəkmişlərlə bağlı təşəbbüs qrupu ilə işləmişəm və

müşahidə etmişəm ki, vəsaitlərinin oğurlanması zamanı vətəndaş birbaşa qayda pozuntusuna, xətalı istifadəyə yol verməyib. Növbəti araşdırma isə Elektron Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən aparılır. Vətəndaşlar fərdi qayda-da ora müraciət etmişdi. Onların hamısı KapitalBankın "Birbank" kartından istifadə edirdi. Vətəndaşlar ETX-dən şablon cavab aldılar ki, bu məsələ ilə bağlı polisə müraciət etməlidirlər. Bu məsələlər açıq qalır, araşdırmalar, istintaqlar sona qədər aparılır. Bunun səbəbini bilmirəm. Ola bilər ki, hüquq-mühafizə orqanlarının bu sahədə kifayət qədər ixtisaslı kadrları yoxdur. Yaxud da bank müştərilərin müraciətlərinə səhlənkar yanaşa bilər".

Ekspert bankların keçmiş əməkdaşlarının müştəri məlumatlarını kiberdələduzlara ötürməsi ilə bağlı iddiaya da münasibət bildirir: "Bu məsələlər bankın daxili təlimatları ilə tənzimlənir. Bankın hansı siyasət və təlimatlarla işləməsinə Mərkəzi Bank təyin edir. Mütəmadi olaraq yoxlamalar keçirilir ki, qaydalara əməl edilib-edilmədiyi bilsin. Ola bilsin ki, hansısa bir struktura, şöbədə, sistemdə boşluqlar mövcud olsun ki, onlardan sui-istifadə olunsun. Praktiki olaraq

belə bir şey mümkündür".

İnformasiya texnologiyaları sahəsində ekspert Mehman Xəlilov deyir ki, hansısa viruslu bir linkə daxil olmaq hələ kodun kiberdələduzlarla ötürülməsi deyil: "İstənilən halda linkə daxil olanda hansısa bir səhifəyə keçirsiniz. Həmin səhifədə bu və ya digər vasitələrlə fırıldaqçı kart sahibini aldadır. Bunu elə məharətlə həyata keçirir ki, adamlar özü də bilmədən məlumatlarını onlara ötürürlər. Hətta telefonla da danışib vətəndaşlardan məlumatları ala bilirlər. Buna sosial haker deyirlər. Bəzən özlərini bank əməkdaşları kimi təqdim edirlər, deyirlər ki, təhlükəsizlik məqsədi ilə nəyisə yeniləyirlər və buna görə də onlara 3 D Secure kodu lazımdır. Vətəndaş bilmədən həmin kodu onlara deyir və nəticədə dələduz həmin koddan istifadə edir. Bununla da vətəndaşın kartının nömrəsini öz "application"unda almış olur və pulları istədiyi hesaba yönəldir. Bank əməkdaşlarının dələduzlarla əməkdaşlıq etməsi real deyil. Bank işçilərinin özləri də müştəri məlumatlarını asanlıqla əldə edə bilmirlər. Kart məlumatları, ümumiyyətlə, heç yerdə yoxdur. Heç bankın işçiləri də onları bilmirlər".

■ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Məsəlat"

“Qardaşım Xəqani Musayev 1991-ci ildə itkin düşüb, ondan indiyədək xəbərimiz yoxdur”.

APA xəbər verir ki, bu sözləri müxtəlif hərbi cinayətlərdə ittiham olunan Araik Arutyunyan və digərlərinin məhkəmə prosesində cinayət işi üzrə zərərçəkmiş qismində tanınmış Xanəli Musayev deyib.

“Biz onların layiqli cəza alaçaqlarına inanırıq”, - deyə zərərçəkən qeyd edib.

Məhkəmə prosesində zərərçəkən qismində tanınan I Qarabağ müharibəsi iştirakçısı Şöhrət Dadaşzadə bildirib ki, Gəncəni, Tərtəri, Bərdəni bombalanması əmrini verənlər layiqli cəzasını almalıdırlar.

Digər zərərçəkən, I Qarabağ müharibəsi iştirakçısı Cavanşir Qəmbər isə deyib ki, proses zamanı Qarabağda olan hadisələr hamısı gözünün önünə gəlib: “Mənim əsgərlərim, komandir heyəti onların törətdiyi vəhşiliklərin şahidi olub. Onlar insanların başını daşla əzib öldürürdülər. İndi isə özlərini məsum hala salıblar.

Məhkəmə prosesinin bu şəkildə təşkili bizim hökumətin, dövlətin ədalətli davranmasından xəbər verir”.

Qeyd edək ki, Ermənistan dövləti və onun silahlı qüvvələri, o cümlədən Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində yaradılmış qondarma “Dağlıq Qarabağ respublikası” və onun qanunsuz silahlı birləşmələri tərəfindən Azərbaycana və Azərbaycan xalqına qarşı sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibə aparma, soyqırımı, əhalini məcburi köçürmə, təqib, işgəncə, hərbi soyğunçuluq və digər qanunsuz əməllərə dair cinayət işi üzrə məhkəmənin növbəti iclası keçirilib.

Bakı Məhkəmə Kompleksində Bakı Hərbi Məhkəməsi-

“Layiqli cəza alacaqlarına inanırıq”

Müxtəlif hərbi cinayətlərdə ittiham olunan Araik Arutyunyan və digərlərinin məhkəmə prosesində zərərçəkmişlər ifadə verir

nin hakimi Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə məhkəmədə təqsirləndirilən şəxslər erməni dilində tərcüməçilərlə, müdafiə üçün vəkillərlə təmin edilib.

Məhkəmədə dövlət ittihamını 6 prokuror, Azərbaycan dövləti adından zərərçəkmiş qismində isə Nazirlər Kabineti Aparatının rəhbəri Rüşet Məmmədov iştirak edib.

Cinayət işi üzrə 531 mindən çox zərərçəkmiş və onların nümayəndələri var.

Xatırladaq ki, Ermənistan Respublikası və onun silahlı qüvvələri, o cümlədən Ermənistanın yaratdığı qanunsuz “Dağlıq Qarabağ respublikası” və onun qanunsuz silahlı birləşmələr tərəfin-

dən törədilən cinayətlərdə ittiham olunan 15 nəfər - Harutyunyan Arayik Vladimiri, Qukasyan Arkadi Arşaviri, Sahakyan Bako Sahaki, İsxanyan Davit Rubeni, Manukyan David Azatini, Babayan Davit Klimi, Mnatsakanyan Levon Henrikoviç, Beglaryan Vasili Ivani, Qazaryan Erik Roberti, Allahverdiyev Davit Nelsoni, Stepanyan Qurgen Homeri, Balayan Levon Romiki, Babayan Madat Arakeloviç, Martirosyan Qarik Qriqori, Paşayan Melikset Vladimiriyə qarşı Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən

şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 103 (soyqırımı), 105 (əhalini məhv etmə), 106 (köləlik), 107 (əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrum etmə), 113 (işgəncə), 114 (muzdluluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münəfişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 118 (hərbi soyğunçuluq), 120 (qəsdən adam öldürmə), 192 (qanunsuz sahibkarlıq), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qa-

nunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sur-satı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gəzdirmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına sui-qəsd etmə), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyası quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279-cu (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma) və digər maddələri ilə ittiham olunurlar.

Ermənistan vətəndaşı olan, Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin işgəncə, muzdluluq, müharibə qanunlarını və adətlərini pozma, terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə və digər maddələrlə təqsirləndirilən Ruben Vardanyanın məhkəmə prosesinin hazırlıq iclası yanvarın 27-də davam edəcək.

Ruben Vardanyan özünün seçdiyi müdafiəçi və rus dilinə tərcüməçi ilə təmin olunub.

İbtidai istintaq zamanı R.Vardanyana bildiyi dildə cinayət işi materialları ilə tanış olub öz müdafiəsinə hazırlaşmaq üçün kifayət qədər vaxt verilsə də, məhkəmə təqsirləndirilən şəxsin xahişini nəzərə alaraq vəsatətin təmin olunması barədə qərar qəbul edib və ona iş materialları ilə tanış olmaq

üçün əlavə 10 gün vaxt verib.

Xatırladaq ki, Ruben Vardanyan Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, aparma), 107 (əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrum etmə), 113 (işgəncə), 114 (muzdluluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münəfişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə) əməllərinin törədilməsində təqsirləndirilib.

Həmçinin, o, həmin məəcəllənin 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sur-satı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gəzdirmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyası quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279 (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma), 318-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) və digər maddələrində nəzərdə tutulan əməllərin törədilməsində ittiham olunur.

□ **“Yeni Müsavat”**

Bakıda dinləmə cihazlarını kimlər satır, kimlər alır?

Hüquqşünas: “Yeni cihazlar zərərli məqsədlərlə yanaşı, çox faydalı məqsədlər üçün də istifadə edilə bilər”

Sosial şəbəkələrdə mikroqulaqlığın geniş satışı və alışı həyata keçirilir. Cihaz müxtəlif məqsədlər üçün istifadə edilir. Qiyməti isə 160-260 manat arasında dəyişir. Hətta avadanlığın kirayəsi də mümkündür. Əsasən imtahanlarda iştirak edən şəxslər bu cihazlardan istifadə etmək istəyində olurlar. Bununla bağlı Dövlət İmtahan Mərkəzindən bildirilib ki, ötən illərdə ötürücü qurğularla qəbul imtahanına girmək istəyən bəzi iştirakçılar imtahandan kənarlaşdırılıb və onların nəticələri ləğv olunub. Mərkəz məsələ ilə bağlı növbəti aylarda olacaq qəbul imtahanlarında iştirak edən şəxslərə xəbərdarlıq edib.

Məsələ ilə bağlı Dövlət Gömrük Komitəsindən “Xəzər Xəbər”ə bildirilib ki, dinləmə cihazlarının ölkəyə gətirilməsi qadağandır. Cinayət Məcəlləsində hansı qadağa var. Kimlər və nə üçün istifadə edir?

“Bakı” Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov “Yeni Müsavat”a deyib ki, texnologiyalar inkişaf etdikcə, istifadə sahələri də genişlənir: “Yeni cihazlar zərərli məqsədlərlə yanaşı çox faydalı məqsədlər üçün də istifadə edilə bilər. Otaqdan kənarda olarkən ota-

ğında yatan bir körpənin oynadığını və ya problem yaşadığını izləməyə imkan verən səs dinləmə vasitələrinin faydası danılmazdır. Və ya ehtiyac olarsa, evdə tək qalanda tərbiyəçinin uşağa necə davrandığını dinləməklə erkən tədbirlər görülmə bilər. Ancaq bu səs dinləmə vasitələri bir insanı izləmək və həmin şəxsin nə danışdığını qeyd etmək üçün də istifadə edilə bilər. Həyat yoldaşının və ya sevgilisinin harada və kimlə olduğunu bu şəkildə izləyə bilər. Daha dəhşətli, səs yazıları şantaj məqsədilə çəkilmə bilər”.

Natiq Ələsgərov deyib ki, gizli dinləmə cihazları bir çox səbəbdən və bir çox məqsəd üçün istifadə edilə bilər: “Üstəlik, bu cihazları əldə etmək o qədər də çətin bir iş deyil. Çox kiçik ölçülü, lakin böcək adlanan yüksək tutumlu xüsusiyyət-lərə malikdir. Dinləmə vasitələri hətta onlayn satışda mövcuddur. Ölçüləri çox kiçik olduğundan asanlıqla gizlədilməlidir. Belə səs alətlərindən istifadə də çox asandır. İstənilən yerdə quraşdırıla bilər. Xüsusi bir quraşdırma tələb etmədiyi üçün istifadəçi təlimatlarında təsvir edildiyi kimi quraşdırılıb işlətmək mümkündür. Dinləmə cihazları müxtəlif spesifikasiyalarda istehsal olunur. Bəziləri radio tezliyi ilə

işləyir və radio dalğalarını ətrafdan kənarlaşdırır. Ancaq bunlar çox uzun məsafə siqnalları göndərə bilməz. Bəzi dinləmə cihazları daxil olmaq üçün SIM kartla işləyir. Beləliklə, bu cihazı dünyanın hər yerindən istifadə etmək və dinləmək mümkündür. Bəzi dinləmə cihazları yaddaşa təchiz olunur. Xüsusi vasitə olmadan belə cihazların yerini tapmaq çox çətinidir. Radio dalğaları yayın və ya SIM kartla işləyən dinləmə cihazları enerjiyə ehtiyacı olduğundan elektrikle işləyən cihazların içərisinə yerləşdirilir. Əlavə olaraq, bu vasitələr istismar müddətin-

də xaricə siqnal göndərdirildən, yerləri müxtəlif detektorlarla tapıla bilər. Dinləmə cihazlarından qapalı dövrə sistemi ilə işləyən və məlumatları daxili yaddaşlarına yazanlar daha çətin aşkar olunan vasitələrdir. Çox kiçik ölçüdə olduqları üçün asan şəkildə gizlədilməlidir”.

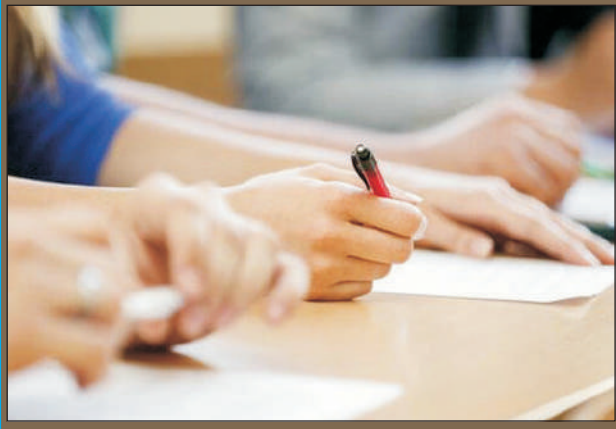
Natiq Ələsgərov deyib ki, android telefonları gizli kameraları aşkar etmək üçün güclü vasitə ola bilər: “Telefonun daxili funksiyaların və əlavə proqramların köməyi ilə gizli nəzarət cihazlarını aşkar etmək mümkündür. Android telefonunda gizli kameraları aşkar etməyin

ən təsirli yollarından biri kamera lens detektoru proqramından istifadə etməkdir. Bu proqramlar adətən gizli kameralarda istifadə olunan əks etdirən linzaları müəyyən etməyə kömək edə bilər. Ərazini skan edərkən, gizli kamera obyektivinin mövcudluğunu göstərə bilər. Gizli kameralar çox vaxt zəif işıq şəraitində şəkillər çəkmək üçün infraqırmızı işıqlar verir. Bu işıqlar insan gözü üçün görünməz olsa da, telefonunuzun kamerası onları rahat aşkar edə bilər. Bu üsuldən istifadə etmək üçün sadəcə olaraq otaqdakı işıqları söndürün və hər hansı parlayan işıqları

axtarmaq üçün telefonunuzun kamerasından istifadə edin. Bu, işığın az olduğu yataq otağı və ya vanna otağı kimi qaranlıq yerlərdə gizli kameraları aşkar etmək üçün yüksək effektiv üsuldür. Gizli kameraları göstərə biləcək hər hansı parlayan işıqları axtarın. Saatlar, üstü detektorları və elektrik rozetkaları kimi sahələrə diqqət yetirin, çünki bunlar gizli kameralar üçün ümumi gizlətmə yerləridir. Dinləmə cihazlarını aşkar etmək çox vaxt gizli kameralardan daha çətinidir. Bununla belə, bir çox dinləmə cihazları üçün əsas rabitə vasitəsi olan radio tezliyi siqnallarını skan etmək üçün Android telefonunuzdan istifadə edə bilərsiniz. Radio siqnallarını skan etmək üçün nəzərdə tutulmuş proqramlar gizli mikrofonları və ya səs ötürmək üçün radio dalğalarından istifadə edən digər cihazları tapmağa kömək edə bilər. Android smartfonları müəyyən proqramların köməyi ilə belə radiosiqnalları aşkar etməyə qadirdir. Bu proqramlar dinləmə cihazları tərəfindən yayıla bilən qeyri-adi elektromagnit siqnalları üçün ətraf mühiti skan etməklə işləyir. Bu cür siqnalları aşkar edildikdə onlar sizi xəbərdar edə bilər, bu da ərazidə potensial səs səhvlərini müəyyən etməyə kömək edə bilər”.

Natiq Ələsgərov mobil telefonların özlərinin də ələ mahiyyət etibarını ilə həm də ətrafda baş verənləri sahibindən icazəsiz çəkmək və dinləmək iqtidarında olduğunu da deyib.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV, Musavat.com**

Bu il buraxılış imtahanları asan olacaq?

Təhsil eksperti: "Belə olsa, yüksək bal toplayan abituriyentlərin çoxluğu qeydə alına bilər"

Buraxılış imtahanlarının tarixi artıq abituriyentlərə məlumdur. Keçən il keçirilən buraxılış imtahanlarında 53 nəfər maksimal bal toplayaraq ən yüksək nəticə göstərmiş.

Ekspertlər bu göstəricini imtahanların asan olması ilə əlaqləndirib. Bəs bu il gözləntilər nədir?

Modern.az-a danışan **elm və təhsil eksperti Elçin Əfəndi** bildirib ki, ötən il buraxılış imtahanında son illər ərzində ən yüksək göstərici əldə edildi: "2019-cu ildə kurikulum əsaslı modelə keçid edildiyindən bəri ən yüksək göstərici ötən il qeydə alındı. 2025-ci ildə əvvəlki illərdəki sual model tipləri ilə daha çox işləyən abituriyentlərin yenə də uğurlu olacağını demək olar. Keçən ilki göstərici olan 53 sayını keçmək bir qədər real səslənməyə bilər, amma ən azı ötən ilki nəticəni təkrarlamağa cəhd edən abituriyentlər olacaq".

Ekspertin sözlərinə görə, imtahan formatında müəyyən dəyişikliklərin olması daha müsbət nəticələrin əldə edilməsinə şərait yarada bilər: "Uğurlu abituriyentlər var ki, blok imtahanında səhv cavabların doğru cavabları aparmasına görə hələ də tərəddüdlə yanaşırlar. Amma buraxılış imtahanında belə bir problem olmadığı üçün abituriyentlər əsasən yazılı suallardan qaçırlar. Dövlət İmtahan Mərkəzi müəyyən abituriyentlərin açıq sualları cavablandırarkən tərəddüd etməmələri üçün maarifləndirmə aparmalıdır. Bəlkə belə olan halda bilik və bacarıqlarını göstərməyə çalışan abituriyentlərin imtahan nəticələri daha yaxşı ola bilər. Belə bir çağırış mart ayın 2-si, yaxud 9-na qədər, hətta 6 aprel tarixinə qədər edərək abituriyentləri motivasiya etmək olar. Belə olan halda yeni rekord qeydə alına bilər".

E.Əfəndi qeyd edib ki, bir neçə müddət əvvəl buraxılış imtahanında abituriyentlərə tanış olmayan mövzu salınmışdı: "Abituriyentlər həmin mövzunu tərəddüdlə yazdıqları üçün müəyyən qədər problem yaşamışdılar. Belə mövzular olmasa, abituriyentlərə salınan mətnlər onlara tanış olan mövzular üzərindən salınsa, o zaman daha yaxşı nəticə əldə etmək olar. Həmçinin imtahanda mətnlərin bir qədər qısa olması Dövlət İmtahan Mərkəzinin diqqətində olmalıdır. Mətnlərin qısa olması abituriyentlərin əlavə vaxt itkisinə gətirməz. Belə olan halda da yüksək bal toplayan abituriyentlərin çoxluğu qeydə alına bilər".

Bakı İnzibati Məhkəməsində maraqlı məhkəmə prosesi başlayıb. Belə ki, paytaxt məktəblərindən birinin 5-ci sinif şagirdinin valideynləri Elm və Təhsil Nazirliyinə qarşı iddia qaldırıb. Məhkəmə iddiasına hakim Məminat Hacıbəyovaya baxır.

Calibir.az xəbər verir ki, iddia üzrə ilk məhkəmə iclası keçirilib. İddiaya səbəb 5-ci sinif rus sektorunda "Azərbaycan tarixi" fənninin Azərbaycan dilində tədrisidir. Onlar rus bölməsində təhsil alan məktəblilərin materialın Azərbaycan dilində təqdim olunması səbəbindən öz vətənlərinin tarixini tam dərk edə bilməmələrini əsas gətirərək, Azərbaycan tarixinin rus dilində tədris olunmasını xahiş edirlər. Onların fikrincə, 5-ci sinif üçün rus dilində "Azərbaycan tarixi" dərsliyi uşaqlara dərs keçmək üçün daha başa düşülən və əlverişlidir. Valideynlərin vəkili bildirib ki, belə bir qərar məktəblilərin özlərinin və valideynlərinin konstitusiyaya hüquqlarını pozur.

Məhkəmədə çıxış edən

Rus sektorunda "Azərbaycan tarixi" nə etiraz - təfərrüat

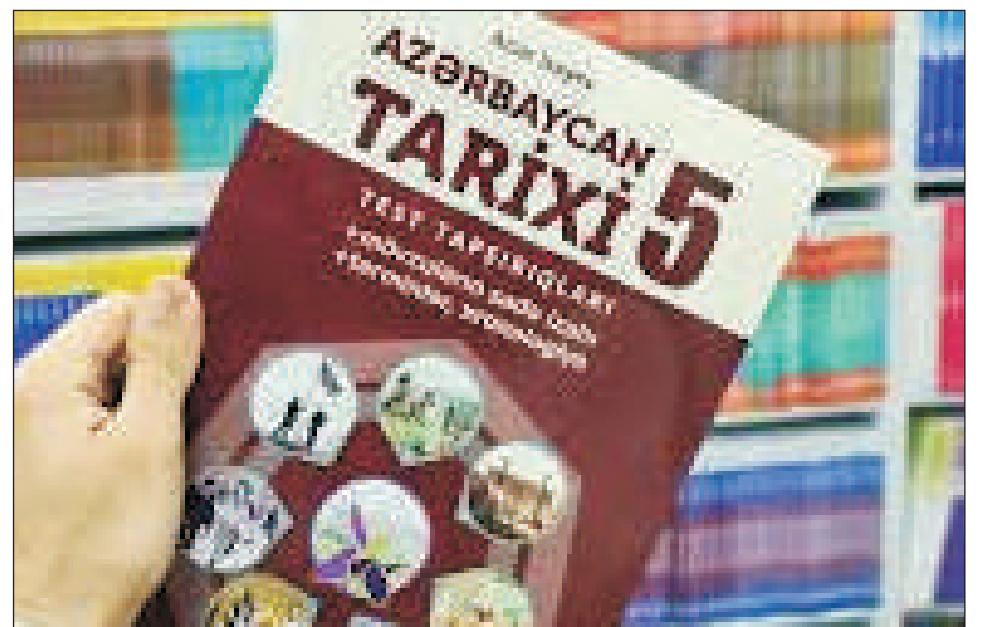
Paytaxt məktəblərindən birinin 5-ci sinif şagirdinin valideynləri Elm və Təhsil Nazirliyinə qarşı iddia qaldırıb Azərbaycan tarixinin rus dilində tədris olunmasını istəyirlər...

nazirliyin nümayəndəsi bildirib ki, bu təhsil forması ilə bağlı qərar mövcud qanun və qaydalar əsasında qəbul edilib. Öz növbəsində məhkəmə hər iki tərəfi dinləyib və iddiaları qəbul edib. İddia üzrə Bakı İnzibati Məhkəməsinin növbəti iclası 14 fevrala təyin edilib.

Bəs problem necə həll olunmalıdır? Məlumdur ki, rus sektorunda təkəcə azərbaycanlı uşaqlar deyil, rus ailələrində böyüyənlər də var ki, onlara tariximizi Azərbaycan dilində başa düşmək həqiqətən də çətinlik yarada bilər.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan Ceyhun Məmmədov deyib ki, belə bir hadisənin baş verməsi düşündürücüdür: "Mən nazirliyin mövqeyinə hörmətlə yanaşıram, lakin bu məsələ ilə bağlı bəzi məqamlar var ki, onları xüsusi qeyd etmək istərdim. Məsələnin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, rus sektorunda təhsil alan şagirdlərin əksəriyyəti Azərbaycan dilini yaxşı bilmirlər. Bu səbəbdən hesab edirəm ki, onların Azərbaycan tarixinin rus dilində deyil, Azərbaycan dilində təhsil alması və bunun nə qədər effektiv olması məsələsi ciddi araşdırılmalıdır. Əgər şagird Azərbaycan dilini yaxşı bilmirsə, onun Azərbaycan dilində tarixi mənimsəməsi məsələsi təhlil edilməlidir. Hesab edirəm ki, məktəblilər eyni zamanda Azərbaycan tarixini rus dilində də öyrənməli və bilməlidirlər. Gələcəkdə informasiya müharibəsində istifadə etmək, bu prosesdə addımlar atmaq üçün tariximizi rus dilində də mənimsəmələri vacibdir. Bu gün ermənilər rus dilində bizə qarşı çox ciddi informasiya müharibəsi həyata keçirirlər. Bu baxımdan bizdə də tariximizi rus dilində bilən mütəxəssislər olmalıdır ki, bu informasiya müharibəsində qələbəmizi təmin edə bilsinlər".

Təhsil eksperti Kamran Əsədov dedi ki, Azərbaycan Konstitusiyasına əsasən, dövlət dili Azərbaycan dilidir (Maddə 21). Bu dilin qorunması və inkişaf etdirilməsi dövlətin əsas funksiyalarından biridir: "Eyni zamanda, konstitusiyaya

nın 45-ci maddəsi hər bir vətəndaşa öz ana dilində danışmaq, təhsil almaq və ana dilini inkişaf etdirmək hüququnu təmin edir. Təhsil haqqında qanuna görə ölkədə təhsil dövlət dilində aparılır, lakin təhsil rus, ingilis və digər dillərdə də həyata keçirilə bilər. Bununla belə, dövlət dili olaraq Azərbaycan dilinin tədrisi bütün təhsil səviyyələrində məcburidir. Bu hüquqi baza, dövlət dilinin tədrisinin əsasını qoyur və bunun milli kimliyin qorunmasında vacib rolunu vurğulayır.

Hal-hazırda ölkədə ümumtəhsil məktəblərinin bir hissəsi rus sektorunda fəaliyyət göstərir. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatlarına əsasən, 2024-cü il tədris ilində ölkə üzrə 1.6 milyona yaxın şagird təhsil alır və onların təxminən 10%-i rus bölməsindədir. Bu, minlərlə şagirdin dil baryeri səbəbindən tədris prosesi ilə bağlı çətinliklər yaşaya biləcəyini göstərir.

Rus sektorunda "Azərbaycan tarixi"nin Azərbaycan dilində tədrisi məsələsində əsas müzakirə olunan məqam, rusdilli uşaqların bu materialı tam şəkildə qavramaqda çətinlik çəkə biləcəyidir. Bunun təhsil prosesinə təsiri dünya təcrübəsi ilə müqayisə edilə bilər. Məsələn, Kanadada iki rəsmi dil - ingilis və fransız dilləri var. Fransızdilli məktəblərdə Kanadanın tarixi fransız dilində, ingilisdilli məktəblərdə isə ingilis dilində tədris olunur. Dövlət, hər

iki dil qrupunun tarixi və mədəniyyətini anlamaq üçün müvafiq tədris resurslarını təmin edir. Bu yanaşma hər iki dil qrupunun bərabər hüquqlardan istifadə etməsinə və təhsilin keyfiyyətli şəkildə təmin olunmasını hədəfləyir. Avropa ölkələrində də oxşar təcrübələr müşahidə edilir. İsveçdə şagirdlərin fərqli dillərdə təhsil almaq hüququ qorunur və hər bölgənin dil siyasəti təhsil proqramlarına uyğunlaşdırılır. Tarixi və milli kimliklə bağlı fənlər şagirdlərin ana dilində tədris olunur ki, bu da onların materialı daha yaxşı mənimsəməsinə təmin edir. Cənubi Koreyada isə təhsil yalnız dövlət dilində həyata keçirilir və bu, cəmiyyətin vahid milli kimlik ətrafında birləşməsinə xidmət edir. Lakin bu yanaşma, ölkədə güclü birdilli siyasət ənənəsinin mövcud olduğu bir şəraitdə mümkündür".

Ekspertin fikrincə, Azərbaycanın təhsil siyasətində dövlət dilinin qorunması əsas prioritetlərdən biridir, lakin dövlətin təhsil hüququnu təmin etmək öhdəliyi də nəzərə alınmalıdır: "Rus sektorunda təhsil alan şagirdlər üçün Azərbaycan tarixi dərslərinin Azərbaycan dilində tədrisi onların bu fənni tam mənimsəməsinə mane olursa, bu, təhsil hüquqlarının pozulması kimi qiymətləndirilə bilər. Burada əsas məsələ balansın tapılmasıdır. Dövlət dili tədris edilməli və qorunmalıdır, eyni zamanda şagirdlərin tədris

materialını tam qavraması üçün onların dillə bağlı ehtiyacları nəzərə alınmalıdır. Bu problemi həll etmək üçün ilk növbədə, "Azərbaycan tarixi" dərsliyi və digər resurslar rus dilində çap edilməlidir. Dərs Azərbaycan dilində tədris olunmağa davam edə bilər, lakin şagirdlər üçün tərcümə edilmiş materialların mövcudluğu onların fənni daha yaxşı mənimsəməsinə imkan verir. Eyni zamanda müəllimlərə ikidilli tədris texnikası üzrə əlavə təlimlər keçirilməlidir ki, onlar rus sektorundakı şagirdlərə materialı daha effektiv şəkildə çatdıra bilsinlər.

Bununla yanaşı, dil dəstəyi proqramları təşkil olunmalıdır. Rusdilli şagirdlər üçün əlavə dil dərsləri təşkil edilə bilər ki, bu da onların Azərbaycan dilində tədris olunan digər fənlərdə də uğurlu olmalarına kömək edərdi. Bu yanaşma təkəcə "Azərbaycan tarixi" fənnində deyil, ümumilikdə təhsil sisteminə daha yaxşı nəticələrə səbəb ola bilər.

Xüsusilə problemin həlli üçün maraqlı tərəflər arasında dialoq təşkil olunmalıdır. Valideynlər, müəllimlər, təhsil ekspertləri və dövlət qurumlarının bir araya gələrək bu məsələni geniş müzakirə etməsi, həm dövlət dilinin qorunmasını, həm də şagirdlərin təhsil hüquqlarının təmin olunmasını təmin edəcək qərarların qəbul edilməsinə şərait yarada bilər".

✉ **Xəlida GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Gürcüstanın keçmiş prezidenti Salome Zurabişvili "Fox News" telekanalına müsahibəsində bu günlərdə ABŞ-la təhlükəsizlik xartiyası imzalayan Ermənistanı "şişirdib". "Gürcüstan Ermənistan kimi dünyanın ən qədim xristian ölkələrindən biridir. Biz deyirik ki, ən qədimi bizik, onlar deyirlər ki, biz... Amma fakt budur ki, biz iki ən qədim xristian ölkəsiyik və bu bizi birləşdirir. Amerika bizə lazımdır. Amma düşünürəm ki, Amerikanın da bizə ehtiyacı var", - Zurabişvili qeyd edib.

Bu barədə xəbər verən Caliber.az yazır ki, Zurabişvili Cənubi Qafqazın lider dövləti olan Azərbaycan haqqında bir kəlmə də danışmaması bir kənara, bilərəkdən regionda dini faktorunu qabardıb. Maraqlıdır ki, Zurabişvili bu açıqlamaları Gürcüstanın baş naziri Azərbaycanda səfərdə olarkən verib, bu da əvvəlcədən düşünülmüş təxribat hesab oluna bilər. Yaxıya salmaq ki, oktyabrda parlament seçkilərindən çox-çox əvvəl də, sonra da ölkədə əsas ara qarışırdıran məhz prezident Zurabişvili idi.

Bəllidir ki, prezident seçilməzdən əvvəl xanım siyasətçi Saakaşvili hökumətində xarici işlər naziri olmuşdu, amma diplomatik korpusda işləyəndə Bakıya gəlməmişdi. Prezident seçildikdən sonra - 2019-cu ilin fevralında isə Ermənistan və Azərbaycana "balansı qoruyan" səfər etmişdi. Bakıdan sonra həttə Qaxa da getmiş, etnik gürcülərlə görüşmüşdü. Onun "Gürcüstan və Azərbaycan ərazilərinin işğalı" barədə dedikləri "çiçəyi burnunda olan" Nikol Paşinyanın xətrinə də dəymişdi, İrəvana gələndə bu barədə ona narazılıq da etmişdilər. Bu, xanım prezidentin Azərbaycana ilk və son səfəri oldu.

Caliber.az yazır ki, Fransa vətəndaşı olan Zurabişvili regionda Parisin Ermənistanı yönəlik planlarının həyata keçirilməsində fəal iştirak edir.

"Atalarımız yaxşı deyib ki, ağası Gülüm olanın başına külüm olar. İndi biz bunu müasir

Zurabişvili ermənilərə "dayı" deməyə başladı

Fransa vətəndaşı olan sabiq prezident regionda Parisin Ermənistanı yönəlik planlarının həyata keçirilməsində fəal iştirak edir

dövrə Gürcüstanın keçmiş prezidenti Salome Zurabişvili haqqında desək doğru alınar. O baxımdan ki, ağası Emmanuel Makrondan təlimat alan bu uğursuz qadın indi də Qafqazda etnik qarşıdurma yaratmaq üçün məsuliyyətsiz çıxışlar edir".

Bu fikirləri "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Vüqar İskəndərov deyib: "Hesab edirik ki, əslində Zurabişvili burada bir tərəfdən ağası Makronun Cənubi Qafqazı yenidən müharibə ocağına çevirmək siyasətinə uyğun addım atıb. Yəni regionda etnik qarşıdurma üçün necə dəyərlər, "dəlinin yadına daş salıb". Digər tərəfdən də bir daha Azərbaycana olan soyuq yanaşmasını ortaya qoyub. İstənilən halda görünən odur ki, bu qadın Makronun Fransanın regionla bağlı i-

rənc planları yolunda bir vasitə olmağa həvəslidir. Ancaq onun bu həvəsi, bu istəyi elə istək olaraq da qalacaq".

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva əmindir ki, Gürcüstanın keçmiş prezidenti artıq siyasi tarixin zibilliyinə atılıb: "Salome Zurabişvili ölkə başçısı olduğu müddətdə özünü Gürcüstanın prezidenti kimi yox, Fransanın Cənubi Qafqazdakı komendantı kimi aparırdı. Bu da təbii, adıçəkilən şəxs uzun illər Fransa Xarici İşlər Nazirliyində çalışıb. Həttə bəzi qaynaqlar iddia edirlər ki, Salome xanım Fransanın xüsusi kəşfiyyat xidmətinin də məxfi agentlərindəndir. Əgər belə bir məlumat səhihdirsə, o zaman Gürcüstanı gələcəkdə böyük bəlalara qoyub. İstənilən halda görünən odur ki, bu qadın Makronun Fransanın regionla bağlı i-

diplomati, həm də prezidenti kimi fəaliyyət göstərib. Uzun illər Gürcüstanın ən məxfi məlumatlarına vəqif olub. Salome Zurabişvili Gürcüstan prezidenti kimi Azərbaycanla dostluq münasibətlərinə can atmırdı. Birincisi, o, Fransadan, Qərbdəki ağalarından belə bir tapşırıq almamışdı. İkincisi, Azərbaycanın regionda və dünyada müstəqil siyasət yürütməsini, Qərblə, Rusiya ilə məsafəli davranmasını həzm edə bilmirdi. Çünki özündə bu cür ali keyfiyyətlər yox idi. Onun sonuncu müsahibəsində Azərbaycanla bağlı xoş söz söyləməməsinin bir səbəbi də radikal xristian təəssübkeşliyidir. Düşünürəm ki, Gürcüstanın keçmiş prezidenti artıq siyasi tarixin zibilliyinə atılıb. Ola bilsin ki, Fransada gələcəkdə baş qatması üçün hansısa səlahiyyət veril-

sin. Amma bu, prezidentlik postu olmayacaq. Bu şəxsi heç Avropada da qəhrəman kimi qəbul etməyəcəklər. Ona görə ki, qoyulan "tapşırığı" uğurla yerinə yetirə bilmədi. Yeni Qərb Gürcüstanda yenildi. İndi Salome xanım bu cür müsahibələrlə özünü unudurmamağa çalışır. Onun Fransanın yeni missiyası üzrə təlimatlandırıldığı da hiss olunur. Söhbət Parisin İrəvanla bağlı "hələ" siyasətindən gedir. Əminəm ki, Salome Zurabişvili bu missiyanın da öhdəsindən gələ bilməyəcək. Birincisi, Qafqaz adətlərinə yad fiqurdur. Gürcü dilini də heç yaxşı bilmir. İkincisi, qafqazlı psixologiyasından irəli gələn temperamentli siyasi xətdən tamamilə uzaq mühitdə yetişmiş siyasətçidir. Gürcüstan və Ermənistan xalqlarının siyasi psixologiyası "qalibin yanında görünmək"dir. Qərb isə Güney Qafqazı Rusiyaya uduzdu. Yeni Avropa indi Qafqazda məğlub tərəfdir. Bu baxımdan, Nikol Paşinyanın da siyasi ömrünə az vaxt qaldığını düşünmək olar".

Ədalət, Hüquq və Demokratiya Partiyası sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı sabiq prezidentin bu cür fikirlər səsləndirməsini ayıb sayır: "Gürcüstanın keçmiş prezidenti Salome Zurabişvili Fransaya xidmət edən və daim onun maraqlarından çıxış edən biridir. O, Fransada doğulub və bütün həyatı boyu Fransaya və Qərbə xidmət edib. Hələ bir utanmadan din faktorunu qa-

bardır və ermənilərlə eyni dinin daşıyıcısı olduğunu xatırladır. Bu yanaşma xəstə təfəkkürün, düşüncənin məhsuludur. Prezident olmuş bir adamın din faktoruna söykənərək bu cür bəyanatlar verməsi ən azından ayıbdır, beynəlxalq qanunlara hörmətsizlikdir. Zurabişvili əlbəttə ki, bunu qəsdən edir. Gürcüstanın indiki hakimiyyəti ilə Azərbaycanın çox yüksək səviyyəli əlaqələri qurulub. İkitərəfli əməkdaşlığımız var. Tez-tez Gürcüstanın baş naziri Azərbaycana rəsmi səfərə gəlir. Gürcü xalqı bu cür təxribatçı xanımın bəyanatına diqqət ayırmır, bu qadına demək lazımdır ki, Gürcüstan-Rusiya müharibəsi gələndə, qışın ən sərt vaxtında soyuqdan donan gürcü xalqına dediyi xristian Ermənistan yox, əhalisinin 95%-i müsəlman olan Azərbaycan dövləti kömək etdi, gürcüləri donmaqdan xilas etdik. Bunu yəqin ki, gürcü xalqı unutmayıb. Və hər il Azərbaycan dövləti hesabına Gürcüstanın dövlət büdcəsinə milyonlarla dollar vəsait gedir. Neft, qaz məhsullarının satışından qazanılan pulları deyirəm. Bu xanım bütün bunları çox yaxşı bilir. Bu gün də Fransadan aldığı təlimata uyğun Azərbaycanı hədəfə alır. Onun bu cür bəyanatlarının arxasında ölkəmizə qarşı qərəzli olmağa yanaşı, həm də nifrəti durur. Bu cür bəyanatları boşboğazlıq və avantüradan başqa cür qiymətləndirmək olmur".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Qonşuluqda "inqilab söhbətləri..." Hökumət də "yox" deyir, müxalifət də

Hakim "Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcüstan" partiyasının baş katibi, Tiflis meri Kaxa Kaladze jurnalistlərə açıqlamasında Gürcüstanda inqilabın baş verməyəcəyini deyib: "Sakit mühitdə hər kəs öz fikrini ifadə edə bilər, amma zorakılığa əl atanda ölkədə inqilab, çevriliş təşkil etmək istəyi yaranır - bu alınmayacaq, dostlar".

Kaladzenin sözlərinə görə, 2024-cü il oktyabrın 26-da Gürcüstanda keçirilən parlament seçkilərində "Gürcü Arzusu" qalib gəlib. O, müxalifəti məğlubiyyətlə barışmağa çağıraraq: "Dövlətçilik var və inqilab olmayacaq. Seçkilər var, onların vasitəsilə hakimiyyət dəyişir. Seçkini uduzdunuz. Siz gürcü xalqına məğlub oldunuz. 1 milyon 200 min insan sülhü dəstəklədi və faşizmə yox dedi".

Siyasətçi müxalifətə xatırladı ki, onun nümayəndələri də Gürcüstan vətəndaşlarıdır

və onlar respublikanın qanunlarına əməl etməlidirlər: "Əks halda, müvafiq qurumlar onların hərəkətlərinə hər zaman reaksiya verəcək".

Kaladzenin açıqlamalarını necə qiymətləndirmək olar? Müxalifət liderlərinin etirazlarında rolunu nə dərəcədə böyük-

dür? Parlament seçkilərinin nəticələrinin tanınmasına qarşı mitinglərin tədricən sönməyini indidən proqnozlaşdırmaq olar, yoxsa əksinə?

AYNA baş verənləri tanıyan gürcüstanlı ekspertlərlə müzakirə edib.

Diplomat və analitik Ma-

muka Qamkrelidze deyib ki, merin sözləri lovğalıq üslubundadır: "Real vəziyyəti televiziya ekranlarında, sosial şəbəkələrdə görmək olar. Yaxud daha yaxşısı, Tiflisə baş çəkin və axşam saatlarında müxalif düşüncəli sakinləri və Gürcüstanın hər yerindən gələn qo-

naqlarla birlikdə parlamentin qarşısına çıxın. İnanın, etirazın səngidiyini hiss etməyəcəksiniz. Əksinə, vətəndaş və siyasi etiraz tədricən vətəndaş itaətsizliyi hərəkətinə çevrilir.

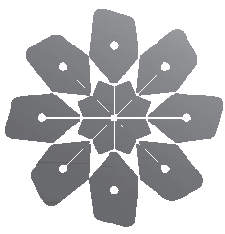
Yüzlərlə müxtəlif müəssisə arasında müəssisə təkillər başladı. İnsanlar dəhşətli faciələr günlərində - 9 aprelə, 2008-ci ilin avqustunda, 2013-cü ilin mayında, dəhşətli daşqın zamanı hiss etdiyim ümumbəşəri birlik hissi ilə doludur.

Qarşı tərəfdə isə sərt rejim istəyi açıq-aşkar görünür. Bütün hüquq-mühafizə sistemi xalqın əleyhinədir. Görünür, iqtidar səlahiyyətliləri qəsdən iğtişələr yaratmağa çalışırlar. Gürcüstanda istənilən iğtişəş və xaosun yalnız Kremlin xeyrinə olduğunu nəzərə alsaq, belə bir aksiyanın məqsədini ancaq təxmin edə bilərik".

Gürcüstan Strateji Təhlil Mərkəzinin (GSAC) aparıcı eksperti Gela Vasadze də deyir ki, ölkədə inqilab yoxdur: "Gürcüstanda inqilab faktiki hakimiyyət tərəfindən həyata keçirilir və bu, "ağcaqayın inqilabıdır" - Kremlin inqilabıdır. Və mütləq alınmayacaq. Oktyabrın 26-da seçicilər həqiqətən də öz seçimini etdilər və bu se-

çim "Gürcü Arzusu"nun xeyrinə olmadı. Bu gün təkə Gürcüstanda deyil, dünyada hamı bunu bilir. İndi isə ən əsası odur ki, "Gürcü Arzusu" Trampın Putinlə, ən azı Gürcüstanla bağlı razılığa gələcəyinə ümid edir. Bu reallaşmayacaq. Konqresmen Co Vilson (Joe Wilson) tamamilə açıq şəkildə bəyan etdi ki, ABŞ Gürcüstanda iranpərəst, çinyönlü və rusiyayönümlü hökumətə heç vaxt icazə verməyəcək. Sanksiyalar artıq reallıqdır, lakin bu, yalnız başlanğıcdır, ən azı, Vilsonun davamlı olaraq yazdıqları budur. Və əgər ABŞ Gürcüstanda seçkiləri rəsmən tanımasa və Vilson özü də bunu dəfələrlə bəyan etsə, Gürcüstan sanksiyalar altında, sadəcə olaraq, iqtisadi cəhətdən mövcud ola bilməyəcək. Moskvanın belə şəraitdə "Gürcü Arzusu"na kömək edəcəyini təsəvvür etmək də çətindir. Onların kifayət qədər resursları yoxdur və Rusiyaya sanksiyalar altında olan Gürcüstan lazımdır?

Bununla belə, tələsməyə, bəlkə də Tramp Putinə, İrana, Çinə desin ki, "Cənubi Qafqazın açarlarını götürün, bizə lazım deyil". Hakim "Gürcü Arzusu" hələ də bu variantı inanır".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

Dövlət başçısı İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq Qarabağın işğaldan azad edilmiş ərazilərinə "Böyük Qayıdış" a dair I Dövlət Proqramı uğurla icra olunur. Ötən həftə respublikanın müxtəlif yerlərində, əsasən yataqxanalarda, sanatoriya və inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış ailələrdən ibarət növbəti köç karvanında yer alan ümumilikdə 28 ailə öz ata-baba yurdlarına qayıdıb.

Onların arasında Şuşa şəhərinə 2 ailə (8 nəfər) Xocalı şəhərinə 6 ailə (25 nəfər), Xocalının Balıca kəndinə isə 20 ailə (102 nəfər) yola salınıb.

Xatırladaq ki, bugünkü köçlər də nəzərə alınmaqla indiyə qədər Şuşa şəhərinə 371 ailə (1 396 nəfər), Xocalı şəhərinə 52 ailə (204 nəfər), Xocalı rayonunun Balıca kəndinə isə 68 ailə (373 nəfər) köçürülüb.

Ötən həftə Cəbrayıl şəhərinə də növbəti köç prosesi gerçəkləşib. Şəhər 32 ailə olmaqla, 153 nəfərə qucaq açıb. Şəhərə qədəm qoyan ailələr sevinc göz yaşları ilə öz doğma yurdlarına qovuşublar. Onlar böyük coşqu ilə qarşılanıb və Cəbrayıl şəhərində yaradılan gözəlliyi seyr edəblər. Doğma yurda qayıdan Cəbrayıl sakinləri hərtərəfli dövlət qayğısi ilə əhatə olunduqlarına görə Prezident İlham Əliyevə və birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya təşəkkür edib.

Onlar həmçinin torpaqlarımızı işğaldan azad edən rəşadətli Azərbaycan Ordusuna, qəhrəman əsgər və zabitlərimizə minnətdarlıqlarını bildirib, bu yolda canlarından keçən şəhidlərimizə rəhmət, ailələrinə səbir diləyiblər.

Köçürülən ailələrin, Cəbrayıl şəhərində dövlətimizin başçısının göstərişi əsasında yəni tikilən binalarda məskunlaşması üçün bütün şərait yaradılıb.

"Ömrümüzün ən gözəl günlərini Cəbrayıl da yaşamışıq. İndi artıq nəvələrimlə qayıdıram Vətənə". Bunu Oxu.Az-a açıqlamasında Cəbrayıl şəhərinə köç edən keçmiş məcburi köçkün Yaqub Vəliyev deyib.

O bildirib ki, doğma torpağına qayıtdığı üçün çox sevinclidir: "Sevincimin həddi-hüdudu yoxdur. Hər dəfə Cəbrayılın adı çəkiləndə mənim gözümdə dolur. Ən gözəl günlərimi orada yaşamışam.

dumuza minnətdarıq. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin, qazilərimizə cənsağlığı versin!"

Əməkdar jurnalist Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə

Xidmətinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Afət Telmanqızı mütəmadi olaraq Qarabağda gedən bərpa-quruculuq işləri ilə

infrastrukturun yenidən qurulması, ekoloji tarazlığın bərpası məqsədilə böyük yaşıllıq sahələri salınır

infrastrukturun yenidən qurulması, ekoloji tarazlığın bərpası məqsədilə böyük yaşıllıq sahələri salınır

ərazinin relyefinə və ekoloji mühitə uyğun olaraq eldar şamı, şərq çınarı, leylandii, italyan şamı, ağcaqayın, söyüd, zeytun kimi ağac növləri, həmçinin müxtəlif dekorativ kollar və çiçəklər

əkilir. Yerli və dekorativ ağac növləri yenidən qurulan şəhərə bir başqa gözəllik verir. Ağacların suvarılması və yaşıllıq sahələrinə qulluq xüsusi diqqətdə saxlanılır. Ərazidə yeni yaşıllıq sahələrinin artırılması bundan sonra da davam etdiriləcək. Qeyd edək, işğal dövründə digər yaşayış məntəqələri kimi Xocalı şəhərində yerləşən yaşıllıq sahələri də ermənilər tərəfindən məhv edilmişdi".

A.Telmanqızı Modern.az-a verdiyi müsahibədə Xankəndidən danışib: "Quruculuq işləri gedir. Xankəndi şəhərində əhalinin istirahəti və şəhərin görkəminin yaxşılaşdırılması məqsədilə "Zəfər parkı"nın, "Zəfər muzeyi" və Mədəniyyət mərkəzinin yaradılması istiqamətində işlərə başlanılıb. Hazırda dünyada nüfuzlu şirkətlərdən biri olan "Chapman Taylor" tərəfindən Xankəndi şəhərinin Baş planının hazırlanması istiqamətində işlər də davam etdirilir".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavansir ABBASLI

Çin maşınlarının da "kitayski"si olur

Bu ölkədən idxal edilən avtomobillərin qiyməti rəsmi mağazalardakından ucuz olduğuna görə onlar gömrük rüsumunu daha az ödəyirlər

Artıq 8 ilə yaxındır ki, ekoloji təmiz avtomobillərdən istifadə beynəlxalq miqyasda trendə çevrilib. Ölkəmizə isə bu avtomobillərin gəlişi 5 ildən bir az çoxdur.

Son dövrlərdə paytaxt ərazisində çoxsaylı avtomobil markalarının Çindən və Dubaydan gətirilən versiyalarını görürük. Bu avtomobillərin qiymətləri rəsmi mərkəzlərdəkindən aşağı olur. Məsələn, "Toyota Corolla Cross" və "Toyota Corolla" modellərinin arxasında çin yazıları görürük. Məlumdur ki, həmin nəqliyyat vasitələri ölkəmizə Çindən gətirilir və onların hər birinin konstruksiyası həmin ölkənin nəqliyyat infrastrukturuna uyğunlaşdırılır. Beləliklə, ölkəmizə rəsmi şirkətlərin gətirdiyi avtomobillərlə paralel bir də kiçik sifarişçi şirkətlərin idxal etdiyi nəqliyyat vasitələri də gətirilir. Belə olan halda rəsmi dilerlərin satışı aşağı düşür, rəsmi zəmanəti olmayan maşınlar bazara daxil olur və hər hansı fəsad ortaya çıxanda da həmin avtomobil alan şəxs əziyyət çəkir.

Bütün bunları nəzərə alaraq bu cür suallar ortaya çıxır: dövlət rəsmi dilerlər üçün hansısa təşviqedici mexanizmlər tətbiq etməlidirmi?

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri Avtosfer.az-a bildirib ki,

bəzi ölkələrdə Çindən gətirilən maşınlar daha ciddi rüsumlar tətbiq edilir: "Avropa Birliyinə üzv olan, eləcə də ABŞ və Yaponiya kimi inkişaf etmiş ölkələrdə daxili bazanın qorunması ilə bağlı qərarlar alınır. Bununla da daxili istehsalçıların, eləcə də satış mərkəzlərinin hüquqları qorunmuş olur. Belə ölkələrin Azərbaycanından fərqi ondan ibarətdir ki, bu ölkələr həm də avtomobil istehsalçılarıdır. Məhz buna görə onların daxiləki istehsalçı şirkətlərə dəstək proqramı mövcuddur. Bu proqram çərçivəsində xaricdən, xüsusən də Çindən gətirilən avtomobillərə məhdudiyyətlər tətbiq edilir. Yaxud da

ki, həmin nəqliyyat vasitələrinin gətirilməsi zamanı tətbiq edilən rüsumlar o qədər yuxarı olur ki, vətəndaşlar üçün daxili istehsalçılara aid satış məntəqələrindən alınan avtomobillər daha sərfəli hesab edilir. Ölkəmizdə avtomobil istehsalı olmadığı üçün bu məsələnin həssas qızıl ortasının tapılması mütləqdir. Birincisi, istehlakçıların hüquqlarını qorumaq lazımdır, çünki onların ucuz avtomobil əldə etmək kimi istək və hüquqları var. İkincisi, rəsmi dilerlərin hüquqlarıdır. Onların bütün xidmətləri rəsmi olduğuna, daha çox vergi və rüsum ödədiklərinə görə qiymətləri daha yüksək olur. Nəticə etibarilə Çindən

gələn avtomobillər rəsmi dilerlərin xidmət və məhsullarına nisbətə qiymət məsələsində qalib gəlir. Düşünürəm ki, rüsum olaraq eyni ola bilər, lakin Çindən idxal edilən avtomobillərin qiyməti rəsmi mağazalardakından ucuz olduğuna görə onlar gömrük rüsumu daha az ödəyirlər. Yeni rəsmiləşdirmə prosesi zamanı gömrük rüsumu, aksiz və digər vergilərlə bağlı ödənişlərdə heç bir fərq yoxdur. Sadəcə, rəsmi dilerlərin gətirdikləri avtomobillərin öz qiyməti daha bəla olduğu üçün onlar daha çox ödəniş etməli olurlar. Bu da bazardakı rəqabətlərdə problemlərə səbəb olur. Mənə elə gəlir ki, rəsmi di-

lerlər təqdim etdikləri xidmətlər, proqram təminatları və ehtiyat hissələri ilə bağlı məsələləri qabardaraq vətəndaşlara təqdimatda irəlilənməlidir. Çünki vətəndaş 8-10 min manat ucuzuna Çin avtomobili alanda əvvəlcə sevinir, daha sonra isə, necə deyirlər, "ucuz etin ucuz şorbası olur" misalındakı kimi, həmin aşağı qiymətə əldə edilən avtomobillərin proqram təminatı, ehtiyat hissələri ilə bağlı ilk alışda udduqları o vəsaitdən daha çox xərcləməyə məcbur qalırlar. Faktiki olaraq, vətəndaş ucuz məhsul aldığı zaman udmuş olmur".

İqtisadçı əlavə edib ki, dövlətin əsas məqsədi vətəndaşların bütün sahələrdə məmnuniyyətini təmin etməkdir: "Buna görə də vətəndaşlar öz məsuliyyətlərinə görə seçim edirlər. Doğrudur, çox vaxt seçimlərində ucuz modellərə üz tutub, daha sonra batareya və ehtiyat hissələri ilə bağlı problemlər çıxır. Belə hallarda artıq vətəndaş özü məsuliyyət daşıyır, dövlət burada heç bir halda müdaxilə edə bilmir. Çünki müqavilə, alqı-satqı öhdəlikləri var və bütün bunlar həmin sənədlər əsasında tənzimlənir. Yeni alıcı ilə satıcı arasındakı münasibətlərə dövlət müdaxilə etmir. Ona görə də rəsmi dilerlərə bir formada, kiçik sahibkarlara başqa formada şərait yaradılması dövlətin ədalətlik prinsipi-pinin pozulmasına gətirib çıxara-

ra bilər. Vətəndaş - müştəri məmnuniyyəti dövlət üçün vacib olduğundan rəsmi dilerlər üçün ikinci əl avtomobillərin daha ucuz qiymətə ölkəmizə gətirilib satılması üçün təşviq proqramları ola bilər. Rəsmi dilerlərin məsuliyyəti var: siz onu məhkəməyə verə bilərsiniz, bu yolla hansısa problemləri həll edə bilərsiniz, çünki rəsmi dilerlə aranızda müqaviləniz var. Lakin kiçik sahibkardan aldığınız avtomobillə bağlı həmin sahibkarların heç bir öhdəliyi olmur. Sabah maşını alıb həmin salondan çıxırsınız, o maşının başına nəşə gəldi, məsuliyyət öz üzərinizdədir. Vətəndaşlar da çox vaxt ucuz qiymətə aldandıkları üçün sahibkarla arasında heç bir öhdəlik müqaviləsi bağlamadan alış-veriş həyata keçirirlər. Bəzən hətta alqı-satqı sadəcə notarial yolla, etibarnamə ilə həyata keçirilir. Bu, ümumiyyətlə, doğru deyil. Vətəndaş üçün problemlər yarada bilər. Ona görə də rəsmi dilerlərə ikinci əl avtomobil bazarında rahat hərəkət edə bilmək üçün müəyyən təşviq proqramlarına həqiqətən də ehtiyac var. Məsələn, hibrid və elektrikli avtomobillərin ölkəyə gətirilməsi üçün avtomobilin maksimum 3 il istismar müddəti olmalıdır. Lakin rəsmi dilerlər üçün bu məsələdə 2 il güzəştə getmək də onlar üçün yaradılacaq şərait ola bilər".

Elan:

Xal Xal S MMC-nin (MÖEN 1308882741) möhürü itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sərhədimizdə daha bir qorxulu virus

İnfeksiyonist deyir ki, hər iki virusla bağlı diqqətli olmaq lazımdır, çünki...

Azərbaycanda bir nəfərdə meymunçəyi xəstəliyinin aşkarlanması ilə bağlı rəsmi məlumat yayılıb. Səhiyyə Nazirliyi və TƏBİB-in birgə məlumatında 22 yaşlı şəxsin bu il 2-11 yanvar tarixlərində xarici ölkəyə turistik səfər etdiyi, oradan döndükdən bir neçə gün sonra halsızlıq, hərarət, genital nəhiyədə suluqlu səpkilər, limfa düyünlərinin böyüməsi və əzələ ağrıları ilə Bakıda fəaliyyət göstərən klinikalardan birinə müraciət etdiyi bildirilir. Laborator müayinələrəndən sonra meymunçəyi virusuna yoluxduğu təsdiqlənən şəxs hospitalizasiya edilib və xəstəxanaya şəraitində müalicə alır. Məlumatda həmçinin şəxsin ailə üzvlərində xəstəlik əlamətlərinin olmadiğı açıqlanıb.

Meymunçəyi virusu yeni növ virus deyil. İlk dəfə 1958-ci ildə laboratoriyada sınaq aparmaq üçün nəzərdə tutulmuş meymunlarda aşkar olunub, ona görə də virusa rəsmi olaraq "Monkeypox" virusu adı verilib. İlk simptomlara hərarət, baş ağrısı, şişlik, bel və əzələ ağrıları daxildir. İnfeksiya adətən öz-özünə yox olur və təxminən 14-21 gün çəkir. Ağır hallarda lezyonlar bütün bədənə, xüsusən də ağiz, göz və cinsiyyət orqanlarına yayıla bilər. Yoluxmuş şəxsə sıx təmasda olduqdan sonra insandan insana keçir. Buna cinsi əlaqə, dəri təması, yoluxmuş şəxsin yanında dayanmaq və ya nəfəs almaq daxildir.

Virus açıq yaralar, tənəffüs yolları və göz, burun və ya ağız vasitəsilə də ötürülə bilər. Xəstəlik həmçinin virusa yoluxmuş yataq dəstləri, palat və desmal kimi əşyalara toxunmaqla da yayıla bilər. Meymun, siçovul və dələ kimi yoluxmuş heyvanlarla sıx təmasda olmaq başqa bir təhlükədir.

Hazırda meymunçəyi üçün 3 peyvənd mövcuddur, lakin onlar yalnız risk altında olan və ya yoluxmuş şəxsə yaxın təmasda olanlara vurulur.

ÜST geniş yayılmış peyvənd proqramını tövsiyə etmir. Yeni variantlarına qarşı peyvəndlərin nə qədər qorunma təmin etdiyini anlamaq üçün əlavə sınaqlara ehtiyac var.

Rustavi-2 telekanalı xəbər verir ki, son iki həftə ərzində Gürcüstanda isə bir neçə nəfər donuz qripindən dünyasını dəyişib. Xəstələr H1N1 virusundan yaranan ağırlaşmalar səbəbindən müşayiət olunan xəstəliklərdən öldülər. Telekanal iddia edir ki, xəstələr xəstəxanaya əsasən qızdırma ilə gəlir və yüksək hərarət tibbi müalicəyə cavab vermir. Həkimlər donuz qripinə qarşı antiviral müalicənin xəstəliyin ilk 72 saatında təsirli olduğunu qeyd edərək, xəstələri vaxtında həkimə müraciət etməyə və özünü dərman etməyə çağırırlar. Həkimlər virusun yayılmasının pik həddinə yanvarın sonuna çatacağını gözləyirlər.

Meymunçəyi ilə bağlı ölkəmizdə nə kimi risklər var? Eləcə də Gürcüstanda yayılan virusla bağlı, sərhəd bağlı olsa da, təyyarə ilə gediş-gəliş var, soydaşlarımız arasında da yayıla bilər. Bəs bu virusun yayılmasına qarşı nə kimi tədbirlər görülməlidir?

İnfeksiyonist Aytən Ziyadova mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb: "Meymunçəyi xəstəliyi son dövrlərdə bir neçə ölkədə yayılmağa başlayıb, o cümlədən Azərbaycanda da bir nəfərdə aşkar edilib. Meymunçəyi xəstəliyinin qarşısını almaq üçün xüsusi peyvəndlər mövcuddur. Lakin bu peyvəndlər adətən daha çox kiçik çiçək (variola) peyvəndi ilə əlaqələndirilir. Çünki kiçik çiçək peyvəndi meymunçəyi virusunun qarşısını almaqda da təsirli ola bilər. Peyvəndin yan təsirləri nadir hallarda baş verir və ümumiyyətlə, yüngül olur. Hər halda, vaksinasiya, xüsusilə risk qruplarına, məsələn, səhiyyə işçilərinə təklif edilə bilər.

O ki qaldı Gürcüstanda vəziyyətlə bağlı, bəli, Gürcüstanda donuz qripisi (H1N1) virusunun səbəb olduğu ağırlaşmalar nəticəsində bir neçə ölüm halı baş verib. Bu, 2009-cu ildən sonra yayılan və hələ də müxtəlif variantları ilə insanlarda yoluxmaya səbəb olan bir virusdur. H1N1-in xüsusilə riskli qrupları üçün, məsələn, immun sistemi zəif olanlar, yaşlılar və uşaqlar üçün ciddi nəticələri ola bilər.

Sərhədin bağlı olması bu virusun yayılma ehtimalını azaltsa da, təyyarə ilə uçuş hələ də virusun sərhədləri arasında yayılmasına imkan verə bilər. Bu səbəbdən, Gürcüstandan gələn şəxslər və yaxud bu xəstəlikdən şübhələnənlər ilə təmasda olan şəxslər diqqətli olmalıdır. Əgər H1N1-ə dair şübhələr

varsa, xəstə ilə təmasdan yayınmaq lazımdır".

Tibb elmləri doktoru, professor Musa Qəniyev hesab edir ki, meymunçəyi sporadikləşmiş virus infeksiyasıdır və qorxulu bir hal deyil: "Qloballaşan dünyada virus infeksiyası sərhəd tanımır. Bu fikirlərim ölkəmizdə meymunçəyi virusuna ilk yoluxma halı ilə bir daha təsdiqləndi. İnsanlarımızı narahat edən bu infeksiyanın kütləviləşərək epidemik hala keçmək qorxusudur. Müqayisəli elmi təhlil belə bir halın baş vermə ehtimalını inkar edir. Çünki bu hal yalnız virusun genomunda kəskin aqressivliyə səbəb olan mutatik dəyişikliyin baş verdiyi halda mümkün ola bilər. Məlumdur ki, bu virusun, viruslar bazasında AF 380138 sırası ilə qeydə alınıb, homoloji ardıcılığı 99,83% nisbətində eyni olan, 196858 cüt nukleotiddən ibarət iki - Qərbi və Mərkəzi Afrika ştamı vardır. Virulentliklərində nisbi fərqlilik olsa da, bunlar eyni - identik ştamlar hesab olunur. Qeydiyata alındığı tarixdən keçən son 56 ildə meymunçəyi virusunun insanlardan 26 il fasilə ilə alınmış ştamlarının genom quruluşunun müqayisəli tədqiqi, nuklein ardıcılığında, aqressivliyə səbəb olan struktur dəyişikliyinə baş vermədiyini, yalnız nuklein zəncirinin bəzi lokal sahələrində virusun potensial fəallığının sönməsinin təsdiqi olan nöqtə mutasiyasının baş verdiyini sübut edir".

Həkim əlavə edib ki, rəsmi mənbənin söylədiyi klinik əlamətlərin etibarlılığı halında (limfa düyünlərinin şişkinliyi) həmyerlimiz Qərbi Afrika ştamına yoluxub və tezliklə sağalıb ailəsinə qovuşacaq: "Son olaraq bildirirəm ki, bəli, hospitalizasiya olunana qədər yaxın ətrafı ilə taktli ünsiyyət səbəbindən, yoluxma sayının artma ehtimalı da inkar oluna bilməz. Lakin söylədiyim səbəblərə görə meymunçəyi virusunun ölkəmizdə kütləvi şəkildə yayılması mümkün deyil, yeni bu ehtimal sıfır faizdir. Odur ki, nə stressə düşmək, nə gərginlik, nə də

ABŞ Dünya Səhiyyə Təşkilatından çıxır

Yanvarın 20-də səlahiyyətlərinin icrasına başlayan ABŞ prezidenti Donald Trampın ilk fərmanlarından biri ölkəsinin Dünya Səhiyyə Təşkilatından (DST) çıxması olub. Fərmanda qeyd olunur ki, DST global böhranlar zamanı, o cümlədən koronavirus pandemiyası dövründə zəiflik göstərərək, üzv ölkələrin mənfi siyasi təsirini neytrallaşdırma bilməyib.

2019-cu ilin dekabrında Çində üzə çıxan yeni koronavirus infeksiyası dünyanı bürüyüb. DST-nin 2020-ci il martın 11-dən 2023-cü il mayın 5-dək global pandemiya elan etdiyi infeksiya 7 milyondan çox adamın ölümünə gətirib.

1948-ci ildə BMT-nin himayəsində yaradılmış DST-nin mərkəzi qərgahı İsveçrənin Cenevrə şəhərində yerləşir. 194 ölkəni birləşdirən təşkilatın əsas məqsədləri səhiyyə sahəsində beynəlxalq tövsiyələrin təqdim olunması, səhiyyə standartlarının, bu sahədə gərəklı texnologiyaların hazırlanması, ölkələrdə milli səhiyyə proqramları istiqamətində əməkdaşlıqdır.

DST-dən tam ayrılmaq müddəti bir ildir.

Məşhur türk həkimdən ilginclə açıqlama

Sağlam həyat və qidalanma sahəsindəki təəccüblü açıqlamaları ilə tanınan Canan Karatay TGRT News proqramında qatıldığı müsahibəsində mübahisəli fikirlər səsləndirib.

Sfera.az xəbər verir ki, Karatay pandemiyanı bir "ssenari" olaraq adlandırır və peyvəndlərin türklərə qarşı məqsədli olaraq buraxıldığını bildirir. Onun bu açıqlamaları geniş müzakirələrə səbəb olub.

Karatay COVID-19 pandemiyasının sadəcə bir ssenari olduğunu iddia edib. Onun sözlərinə görə, COVID virusu yalnız bir qış qripisi idi və heç bir dərman bu qripisi məhv edə bilməzdi. Karatay Rokfeller və Bill Qeyts kimi şəxslərin pandemiyanın arxasında dayandığını iddia edərək, bunun global bir layihə olduğunu vurğulayıb.

Karatay COVID-19 peyvəndlərinin immunitet sistemini zəiflətdiyini və xüsusilə türk xalqına qarşı buraxıldığını söyləyib. Onun iddialarına görə, Biontech peyvəndindəki yad maddələr türk xalqının sağlamlığına zərər verib. Ayrıca, Karatay bu peyvəndlərin dəri xəstəliklərini artırdığını və xərçəngin yayılmasına səbəb olduğunu bildirib.

Prof. Dr. Karatay virusların daim dəyişdiyini və buna görə də vaksinin effektiv olmadığını qeyd edib. O, xarici vətəndaşların peyvənd olunmadan səyahət etdiyini, amma türklərin bu imkana sahib olmadığını vurğulayıb.

Prof. Dr. Canan Karatayın bu açıqlamaları geniş tənqidlərə səbəb olsa da, bir çox insan onun fikirlərini dəstəkləyib. Bu mövzuda müzakirələr davam edir.

Ümidsizliyə heç bir əsas yoxdur. Sadəcə olaraq, dəfələrlə söylədiyim kimi, iyrənc ünsiyyət və görüş formasından əl

çəkib, həmişəki, normal həyatımızı yaşamaqlıyıq".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

ÜSAVAT

Son səhifə

N 11 (8621) 22 yanvar 2025

Yanvar

Evdə ən çox elektrik sərf edən cihazın adı açıqlandı

Elektrik qəbzi gözəniləndiyindən yüksək olduqda, bir çox insan kondisioneri və başqa bu kimi cihazları "təqsirləndirməyə" çalışır. Əlbəttə, bu texnikalar da əhəmiyyətli miqdarda enerji istehlak edir, lakin ailə büdcəsini həqiqətən "yandırma" biləcək başqa bir cihaz var. Təəccüblü olsa da, maliyyəyə ən böyük yükü məhz soyuducu yarada bilər.

Bu barədə Pravda.ru ekspertlərin rəyinə əsasən xəbər verib. Bildirilir ki, fasiləsiz işləyən bu zəruri məişət elementi evdə əhəmiyyətli miqdarda elektrik enerjisi sərf edə bilər. "Soyuducu ərzaqların saxlanması üçün lazımi temperaturu qorumaq məqsədilə sutka ərzində işləyir və düzgün işləməsə, elektrik enerjisine xərclər daha da arta bilər", - deyər məqalədə qeyd olunub. Müəllif bildirib ki, həddindən artıq elektrik istehlakına səbəb olan əsas amillərdən biri qapının rezin kipləşdiricisidir.

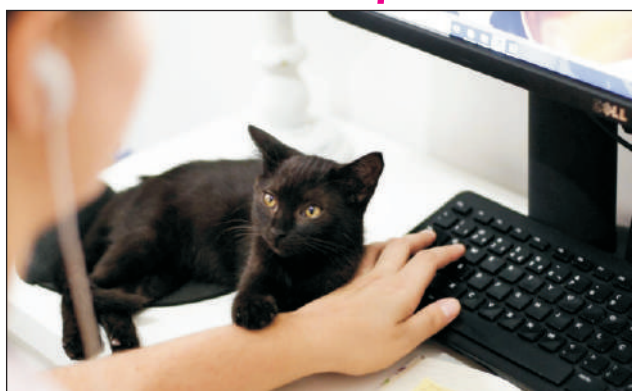
"Əgər o köhnəlsə və ya yaxşı bağlanmırsa, kompressor daxili temperaturu qorumaq üçün daha çox işləməli olur ki, bu da enerji istehlakının artmasına gətirib çıxarır. Qapının kipləşdiricisini mütəmadi olaraq yoxlamağa çalışın. Əgər onun zəiflədiyini və ya zədələndiyini görsəniz, rezin kipləşdiricini mümkün qədər tez dəyişdirin. Bundan əlavə, isti yeməkləri birbaşa soyuducuya qoymamağa çalışın, çünki bu, daxili temperaturu artırır və cihazı onları soyutmaq üçün daha çox enerji sərf etməyə məcbur edir. Həmçinin soyuducunun təmizliyinə, xüsusilə toz və kir yığıla bilən arxa hissəsinə diqqət yetirmək lazımdır, çünki bu da onun işinə və elektrik enerjisi sərfiyatına mənfi təsir göstərir", - deyər məqalədə vurğulanıb.

Çin astronavtları ilk dəfə olaraq kosmosda oksigen əldə edəblər

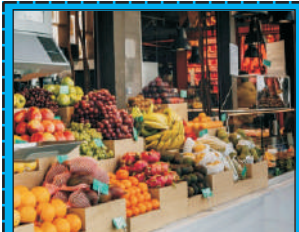
Çinin idarə olunan "Şencou-19" ("Shenzhou-19") kosmik gəmisinin ekipajı Çin kosmik stansiyasında bir sıra süni fotosintez təcrübələri həyata keçirib. Bu barədə Çinin "South China Morning Post" nəşri məlumat yayıb. Belə ki, Çinin "Şencou-19" missiyasının ekipajı kosmosda oksigen, həmçinin raket yanaacağı üçün lazım olan komponentlər istehsal edən süni fotosintez texnologiyasının dünyada ilk nümayişini uğurla həyata keçirib.

Pişik sahibini həm işdən, həm də illik mükafatdan məhrum etdi - Çində məzali hadisə

Çində pişik təsadüfən müdirə məktub göndərərək öz sahibini "işdən çıxarıb". Nəticədə, qadın həm işini, həm də illik mükafatını itirib. "South China Morning Post"-un məlumatına görə, hadisə Çunqin şəhərində yaşanıb. Bildirilir ki, şəhərin 25 yaşlı sakini yanvarın əvvəlində işdən çıxmaq barədə məktubun qaralama versiyasını yazıb, lakin doqquz pişiyinin saxlanması üçün pul lazım olduğundan onu göndərməyə cəsarət etməyib. Lakin ev heyvanlarından biri onun əvəzinə qərar verib: təhlükəsizlik kamerası pişiyin masaya tullanaraq təsadüfən notbukda düyməni basması və məktubu rəhbərə göndərməsi anını qeydə alıb.

Qadın vəziyyəti öz rəhbərinə izah etməyə çalışıb və günahı pişiyinin üzərinə atıb, lakin ona qulaq asmayıblar. Nəticədə, o, həm işsiz qalıb, həm də bir çox şirkətin bu il yanvarın 29-na keçən gecə başlayacaq Bahar bayramı ərəfəsində ödədiyi mükafatdan məhrum olub.

Yanvarda bu 3 meyvəni qətiyyən yeməyin - diqqət!

Yanvar ayında sağlamlığınız üçün bəzi meyvələrdən uzaq durmağınız tövsiyə olunur. Bu meyvələr adətən mövsümü olmadığından təbii olmayan şəraitdə yetişdirilir. Xüsusilə üç meyvədən çəkinmək sağlamlıq və cəmi idarəsi baxımından əhəmiyyət daşıyır.

Üzüm - yay mövsümünün sevilən meyvələrindən biri olsa da, yanvar ayında tövsiyə edilmir. Bu dövrdə satılan üzümlər adətən istixanalarda yetişdirildiyindən təbii şəraitdə böyümür. Üstəlik, yüksək şəkər tərkibi qan şəkərini tez bir zamanda artıraraq anqlama prosesinə mənfi təsir göstərə bilər. Di-yabət xəstələri və pəhriz saxlayanlar üçün üzüm istehlakından qaçınmaq məsləhətdir.

Çiyələk - yanvar ayında əsasən idxal və ya istixana məhsulu olduğu üçün təbii dadını itirir və pestisid qalıqları ilə hormonlar ehtiva edə bilər. Bu isə həm sağlamlıq baxımından zərərli, həm də orqanizmin ehtiyaclarına uyğun olmayan qida qəbuluna səbəb olur. Çiyələk sevimli üçün ən yaxşı vaxt yaz və yay mövsümləridir.

Banan - hər nə qədər il boyu istehlak edilə bilse də, yanvar ayında uzaq məsafələrdən gətirilən bananlar tam yetişməmiş ola bilər. Yüksək kalorili və karbohidrat tərkibli olduğu üçün xüsusilə anqlamaq istəyənlər üçün banandan qaçmaq faydalıdır.

Sağlam həyat və balanslı qidalanma üçün hər meyvəni öz mövsümündə yemək vacibdir. Yanvar ayında portağal, mandarin və alma kimi mövsüme uyğun alternativləri seçərək həm orqanizmin ehtiyaclarını qarşılaya, həm də sağlamlıq pəhriz saxlaya bilərsiniz.

Bunları bilirsinizmi?

- * Aşağı saat 5-dən sonra yemək yeməyin.
- * Yağlı yeməyi çox az qəbul edin.
- * Suyu daha çox səhər, daha az axşam için.
- * Yüklənən mobil telefondan uzaq durun.
- * Ən yaxşı yuxu vaxtı - axşam saat 10-dan səhər 6-ya kimidir.
- * Dərman içəndən sonra bir müddət uzanmayın.
- * Telefonun enerjisi 1 və ya 2 xətt qalıbsa, ondan istifadə etməyin. Çünki bu zaman telefonla danışanda radiasiya 1000 dəfə artıq təsir göstərir.
- * Sizə istidirsə, dirsəklərinizi soyuq suya salın.
- * Ayaqlarınız yorulmuşsa, sərin su ilə yuyun, sonra dabanlarınıza krem çəkin və dabanından dizə qədər masaj edin.
- * Su çox içməyin - daha çox tərləyəcəksiniz, isti çay, ya da meyvə şirəsi susuzluğunuzu daha yaxşı yatırıdır.
- * Dəri qış ərzində bir qədər solur və təravətini itirir, bunun qarşısını almaq üçün çiməndə dərinə bərk sürtmək və təzadlı gah soyuq, gah da isti duş qəbul etmək lazımdır. Bu, qan dövranını yaxşılaşdırır və solğunluğu aradan qaldırır.
- * Xörək hazırlayarkən çatlamış əllərinizə işarəsi xiyar, pomidor, kartof püresi çəkməyi, kartof bişirilmiş suda əllərinizi yaxalamağı unutmayın.
- * Əlləriniz çox kobudlaşmış, dırnaqlarınız sınımışsa, qızdırılmış günəbaxan yağında 10-15 dəqiqə saxlayın. Sonra əllərinizi yumayın, ancaq əski ilə silin.
- * Əllər ağarsın deyər, onları boraks, ya da sirkə tökülmüş ilıq suda saxlamaq lazımdır. Qədim xalq təbabətinə görə çiy süd və ya limon şirəsi qatılmış su ilə vanna etmək yaxşı kömək edir.
- * Daha bir məsləhət: sıxılmış limonu atmamışdan əvvəl onu əllərinizə çəkin. Turşuya qoyulmuş xiyarın suyunda əllərinizi vanna edin.

Dünyada milyarderlərin sərvəti bir il ərzində sürətlə artıb

Dünyada milyarderlərin sərvəti 2024-cü ildə 2 trilyon dollar artıb ki, bu da 2023-cü ildəkindən üç dəfə çoxdur. Bu barədə Britaniyanın "The Guardian" qəzeti "Oxfam" xeyriyyə təşkilatının hesabatına istinadən yazıb. "Keçən il global miqyasda milyarderlərin sayı 204 nəfər artaraq 2769 nəfərə çatıb. Onların ümumi sərvəti cəmi 12 ay ərzində 13 trilyon dollardan 15 trilyon dollara yüksəlib ki, bu da uçotun başlanmasından bəri ikinci ən böyük illik artımdır", - deyər məlumatda bildirilib.

"Oxfam"-ın hesabatına əsasən, dünyanın 10 ən varlı adamının sərvəti gündə orta hesabla 100 milyon dollar artıb və hətta onlar bir gecədə sərvətlərinin 99%-ni itir-səydilər belə, yenə də milyarder olaraq qalacaqdılar. Xeyriyyə təşkilatının qeyd etdiyinə görə, yoxsulluq həddinin altında yaşayan insanların sayı 1990-cı ildən bəri, demək olar ki, dəyişməz qalıb və 3,6 milyarda yaxınlaşır ki, bu da dünya əhalisinin 44%-nə bərabərdir. Həmçinin vurğulanıb ki, hər on qadından biri ifrat yoxsulluq şəraitində yaşayır.

Hesabatda iddia edilir ki, sərvətin böyük hissəsi ki-minsə əlindən alınandır, öz əməyi ilə qazanılan deyil. Çünki sərvətin 60%-i ya miras, ya "qohumbazlıq və korrupsiya", ya da inhisar hakimiyyəti yolu ilə əldə olunur.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"-ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500